Temmuz 1953

Yıl: 3
Sayı: 11

TÜRK MASON DERGİSİ

Bu Sayıda Başlıca Yazılar :

Masonluğun menşei . . . . . Z. V.
Hümanizma ve Masonluk . . . . . C. Ak.
Taassup nedir? . . . . . Avni Türel
Derneğe yeni giren bir kardeşe hitap . . . . . R. A.
Ekonomik düşünceler . . . . . Necati Boran
Bir hakikat yolcusuna . . . . . C. Ergin
XVII. asırda şark ve garp musikisine dair . . . . . Mesut Cemil
Sembollerimiz kaldırılabilir veya değiştirilebilir mi? . . . . M. C. D.
Hakikatlerin araştırılmasındaki yollar . . . . . C. M. A.
Cesaret ve şecaat . . . . . G. H. T.
Saba Melikesi . . . . . Cemil İpekçi
Seçme sözler . . . . . İ. M. A.
Güzel sözler . . . . .
Ebediyete intikâl edenler . . . . .
Mason dünyasından haberler . . . . .
Etude de la vraie justice . . . . . Z.
La vie Maçonnique de G. Washington . . . . . H. Norad
Pensée . . . . .
L'Esprit Maçonnique . . . . . M. Louat
Le Saphir . . . . . H. Norad
Remèdes contre la violence et la haine . . . . . R.Lebel

"Türkiye'de Hür Masonluk tarihi" ilâvemizin DOKUZUNCU FORMA'sı bu nüshamızla birlikte verilmektedir.

TÜRK MASON DERGİSİ: İmtiyaz sahibi: **Mim Kemal Öke** ★ Neşriyat Müdürü: **Muhittin Duru** ★İdarehane: N. 111 - Tepebaşı - İstanbul ★ Her türlü mektuplar (dergi müdürlüğü) namına gönderilmelidir. ★ TAN Matbaası - İstanbul

TÜRK MASON DERGİSİ

Türkiye Mason Derneği tarafından üç ayda bir neşrolunur

Yıl: 3 ★ İstanbul, Temmuz 1953 ★ Sayı: 11

Masonluğun menşei

★ Z. V. ★

Değerli Üstadlarımız, Masonluk karşılıklı saygı hisleriyle birbirine bağlı, herbiri ve hepsi insanlığın hayrına çalışan müfekkireler yetiştiren müessesedir, derler.

Bu müesseseyi kavramak için masonluk tarihini medeniyet tarihi içinde mütalâ etmelidir. Bunun içindir ki iptida masonluğun menşeini araştırmak icabeder.

Bu mevzuda, elimizde müspet ve kat'î yalınız bir tek tarih vardır: 24 Haziran 1717. Bu tarihte Londrada toplanan dört mason locası, merkezî bir idare altında birleşmişler ve İngiltere Büyük Locasını kurmuşlardır. Masonluğun vekayi sicillinde, bundan evveline ait hiç bir tarih bulmak mümkün değildir.

Lâkin bu 1717 tarihi de masonluğun başlangıcı sayılamaz. Bundan evveli de olmalı ki: dört mason locası bir araya gelebilmiş ve böyle bir karar alabilmiştir. Netekim bu kararda ve sonra çıkarılan ilk Anayasada "eski müessese"nin işaretleri, remizleri, ananeleri muhafaza edildiği ve yeni şekil eskisinin devamı olduğu söylenmektedir. Geriye doğru 1400 tarihlerine kadar locaların mevcudiyetini gösteren, ayrıca vesikalar da vardır.

Şu halde bu müessesenin mahiyetini kavramak için, 1717 de kurulan teşkilâtı, ondan evvel mevcudiyeti muhakkak bir köke, başka bir masonluğa bağlamak lâzımdır. Halbuki, 1717 kurucularının da bu hususta katî ve mevsuk malûmata sahip olmadıkları anlaşılmıştır.

Eski masonluğu saran bu sisli hava, menşeini aramaya koyulanların bâzılarında, geniş, mütenakız, esrarlı ve çok defa gülünç hayal ufukları açmıştır.

Eskilikte asalet vehmedenler, masonluğu hılkattan evvele kadar götürmüşlerdir. İnsaflıları Kısası Enbiyayı eleyerek beğendikleri peygamberlere atfetmişler; bir kısmı da Mısır, İran ve Roma müesseselerine bağlamışlardır. Sözlerine ilim çeşnisi verenler remiz ve işaretler mukayesesine geçerek, buldukları benzer-

likleri işleyerek, müesseseyi Mısır, İran, Yunan ve Romanın esrarına, mezheplerine dayandırmışlardır.

Bu geniş hayal ve sabır sahiplerinin masonluk menşei diye gösterdikleri mezhepleri saymak bile saatler alır. Bunların hiç birini ciddiye almak kabil değildir.

Remiz, mânası araştırılacak umumî bir fikrin temsilî tasviridir. Bu mefhumlar, her devirde çok mahdut mevzular etrafında toplanır. Şekilleri değişik de olsa hepsinin esası aynıdır. Bu sebeple ruhları ayrı, hatâ biribirine aykırı akidelere, aynı remizlerin intıbakı çok görülür. Bu benzerlikler nihayet muhayyelenin değişmediğini gösterseler bile ilmî bir tedkike temel olamazlar.

Masonluğun menşeini aramak istiyorsak, gökleri, hilkatı, bütün Kısası Enbiyayı, efsaneleri, delilsiz rivayetleri, hissî beyanları bir tarafa bırakıp realiteye yaklaşmak mecburiyetindeyiz.

Muhtemel menşeler:

Mason kelimesinin luğatta mânası: İnşaat yapan kimse demektir bu günkü fikrî masonluğun "İnsaniyet mâbedi inşa etmek" gayesi de bunu gösterir. Şu halde yeni müessesenin kökünü meslekî masonlukta aramak hakikate en yakın ihtimal üzerinde yürümektir.

Orta çağın ilk devirlerinde, çeşitli istilâlar yüzünden, yapı yapmak kabiliyet ve imkânları ancak Kilise için varitti. Bu sebeple inşaat merkezleri manastırlardı. Onuncu asırdan itibaren ekonomik hayat canlanmaya, kasaba ve şehirler kurulmaya, ticaret münasebetleri genişlemeye başladı. Her mıntıkada sanat merkezleri kuruldu. Bunların müşterek ananeleri, meharetlerini temin eden ince tecrübeleri vardır. Her grup meslek sırrı olarak bunları muhafaza ederdi.

Bu grupların faaliyeti mıntakalarının çok dışına taşardı. XI. asırdan sonra biribirine bağlı gruplar halinde çağrıldıkları her yere gittikleri görülürdü. XIII. asırdan sonra varlıkları tespit edilen yapı teşekküllerinin nüveleri bu iş bir liklerinden doğmuş olması akla yakın gelmektedir.

Kırallıkların kurulması, XIII asırdan sonra iktisadî kalkınmaya yol açtığından inşaat çoğaldı, sanat ve mârifet değerlendi. Dinî büyük binalar, saray, kışla, kale ve şatolar, belediye ve hükûmet konakları, hastaneler yapmak her tarafta revaçta idi. Yapıcılar her tarafa birden çağrılıyordu.

Gotik üslubunun inkişaf ettiği bu devirde, sanat sırları, mukadderat birliği yapıcıları biribirine sıkıca bağlıyordu. Bahusus yapılar ekseriya çok uzun sürerdi: Paristeki "Not-

re Dame" katedrali 1163 de başlanmış, 1196 da yâni 33 sene sonra bitirilmişti. Hepsi böyle idi. Bu şartlar altında çalışan masonların, böyle uzun müddetler içinde birlikler kurmaya başladıkları anlaşılmaktadır.

O devirlerde Mason ünvanı, zekâ ve malûmatları, maharetleri ile üsluplar yaratan, binalar yapan, taşlara can veren demirle, yontma tahtalarla, bronzla, çini ve toprak işleriyle, renkli camlarla, mozayik tabanlarla, nakış ve yağlı boya resimlerle binalara ziynet ve değer veren mimarlara, sanatkârlara aitti. Harç karıştıran, toprak taşıyan, hattâ duvar ören işçilere mason denilmezdi. Zâten remiz olarak kabul edilen gönye, perger ve şakûlün delâlet ettiği mâna da bunu göstermektedir.

"Compagnonage, confreries, guildes" isimleriyle mevcudiyetleri tespit edilen meslekî inşaat gruplarını kuranlar bunlardı. Mason localarının, Fran-Masonların menşei bu teşekküller olması akla en yakın bir ihtimâldir.

Hakiki menşeler:

Büyük inşaat şantiyelerinde, her biri müstakil, hiç bir merkeze bağlı olmayan localar bu devirlerde görülmektedir. Bu masonlar hususî statülere, bir takım imtiyazlara mâlik oldukları için kendilerine (Franc-Maçon) denilirdi. "Haupt Hütten" denilen Analocalar, localara hiç müdahale edemez, yalnız sanata, meslekî ahlaka ve menfaat ihtilâflarına ait hususlarda kazaî karar veren müesseslerdi. Bunlar XVII. asrın ortalarına kadar yaşamışlardır.

Localarda mesleğe mensup olmayan güzide şahsiyetler de bulunurdu. Bizim "fahri âza" deyeceğimiz bu kimselere onlar ..Accepted Mason" derlerdi. Yâni kabul edilmiş, meslekî olanlar ise tabii âzâlardı.

Masonların yalnız ilmî ve sanat sahalarından başka vekar ve dürüstlükleri, tesanütleri ile de temayüz etmeleri, en asil kimseleri de aralarında müsavi insanlar gibi bulunmaya sevkederdi.

Orta çağın nihayete ermesiyle çıkan siyasî, içtimaî ve iktisadî âmiller yapıcılık sanatını inhitata sürükledi. Duran inşaat ile birlikte masonlar da dağıldı. Yalnız muhafazakâr olan İngilizler, kendi memleketlerindeki bir kaç locayı muhafaza etmişlerdi. Bunların meslekten olan âzaları gittikçe azalmış, ..accepted" yâni fahrî âzaları çoğalmıştı. Hattâ bu yüzden masonluğa intisap en büyük adamlar için bile bir mazhariyet haline gelmişti.

On sekizinci asır başlarında bu fahri âzaların ekseriyeti aldığı localarda artık fikrî masonluk, fiilen başlamış demekti. İngiltere Büyük Locası,

1717 de bu saiklerle kurulmuştur. Merkezî bir idare altında locaların toplanması muntazam bir teşekkül haline gelmesini intaç etmiştir.

İşte eski müessesenin aletlerini, muhayyel, ideal bir insanlık mâbedinin inşasında kullanılacak bir remiz olarak muhafaza eden spekülatif, yâni fikrî masonluğun, 1717 de içine yerleştiği ve onu bu günkü inkişafına götürdüğü temel müessese bu idi.

Psikolojik saikler:

Eski müessesenin inkilâp şeklini gördük; bu değişiklik, devrini ikmâl eden, zeval haline gelen bir cemiyetin tutunmasını temin için bir ayarlama değildi. Kendine has bir hüviyeti olan yep yeni bir müessese idi.

Masonluk lehinde, aleyhinde cereyanlar uyandırmış, taraftarlar ve düşmanlar yaratmış, yâni yaşamak mefhumunun bütün tezahürlerini göstermiş ve gösteren içtimaî bir realitedir. Bu canlı uzviyete hayat veren onu yaşatan sosyal ihtiyacı aramak lâzımdır. Binaenaleyh ayakta duran bu uzviyet hangi ruhî şartların, hangi beşeri temayüllerin mahsulüdür? Bunu tedkik edelim.

Çünkü bunun cevabı, masonluk müessesesinin zihinlerde yarattığı bir çok düğümleri çözmeye yarayacaktır.

Her içtimaî uzviyet gibi masonluğu da, medeniyet seyri içinde tarih ve psikoloji ışığı altında mütalâa etmelidir.

Bütün orta çağ boyunca Kilise, bin sene ruhlara tahakküm etmiştir. Buna sebep Romanın yıkılmasından sonra etrafında zaif idareler, parçalanmış hakimiyetler kalmış olmasaydı. Kuvvetlice devletler teşekküle başlayınca iptida yer altından, sonraları açıkça siyasî hareketler görülmeye başladı. XV. asırdan itibaren bu muhalefetler fikrî sahaya da sirayet ederek kilisenin karşısına ayni mahiyette bir kuvvet olarak dikildi. Zira matbaanın hıristiyan tasavvufunu herkesin anlayacağı şekilde neşredebilmesi mezhep mücadelelerine zemin hazırlamıştı.

Bir ilâhiyat doktoru, Marten Lüter, 1520 de kilise aleyhine şiddetli bir hücuma geçerek dinî ıslahat fikrini ortaya attı. Lüterin "reform" fikri her tarafta iyi karşılandı. Bir kaç sene içinde Avrupanın yarısını kendine çekti.

Kilise, kendisine müzahir devletlerle birlikte, bu harekete en son şiddetle mukabeleye geçti. Her tarafta ateş, kan ve sefalet ortalığı harap ediyordu. İki asra yakın bir müddet, o zamana kadar görülmemiş bir dehşetle bütün Avrupayı sardı.

Bu devir, tarihin en feci, insanlık için en elemli bir safhasıdır. Taasup, müsamahasızlık, tüyler ürperten zulümlere

yol açmış, hiddet ve şiddet dinî binalara kadar teşmil edilmişti. Hakikat ve iman namına hiç bir zaman, bu kadar cinayet, kütle halinde kıtaller, boğazlamalar, diri diri insan yakmalar irtikâp edilmemiştir.

Ayni Allahın hizmetini paylaşmayan iki mezhep sâlikleri arasındaki bu merhametsiz mücadele, her yerde enkaz yığınlarından derin bir sefalet ve perişanlıktan başka bir şey bırakmamıştı.

Spekülatif yâni fikrî masonluk İngilterede taazuv ettiğine göre, buna sâik olan ruhî şartları anlamak için bu mezhep mücadelesinin oradaki şeklini gözden geçirelim.

İngilterede mezhep kavgaları, 1530 senesine doğru VIII. Hanri devrinde başlar. Hanri Papanın muhalefetine rağmen karısını terk ettiğinden, Papalık tarafından aforoz edilmişti. Kral da Roma ile münasebetini kesti ve kendisini İngiliz kilisesinin tek reisi ve hakimi olarak ilân ettirdi. Romayı tanımamak hususunda Parlamentonun koyduğu yemin mecburiyetini eda etmeyenler idam olundu. İngilteredeki 1200 manastır kapatıldı; emlâki yok bahasına satılarak tasfiye edildi, rakiplerin çoğu da idam edildi.

Kral ayni zamanda kilisenin millileştirilmesini istediğinden hem eski akide sâlikleri hem de protestanlar ayni şiddetle tâkibe mâruz kaldılar. Böylece katolik, protestan, kadın ve erkek binlerce insan ifna edildikten sonra 1547 de, Hanrinin saltanatı kan selleri içinde sona erdi.

Hanrinin bir oğlu, iki kızı vardı. Oğlu Edvar ile kızı Elizabet protestan, diğer kızı Mary koyu ve müteassıp katolikti. Bunların üçü de tahta geçmişler ve her biri kendi inanını zorla memlekete kabul ettirmişlerdir. Böylece ikide birde değişen biribirine aykırı akideler, yüz elli sene İngilteyi feci iç harplerle sonsuz zülümler içinde bırakmıştır.

VI. Edvardın saltanatı, protestanlığın tesisi, katoliklerin şiddetle tâkibi devridir. Yerine geçen Mary Tüdor koyu ve müteassıp bir katoliklik tesis etmiştir. Protestanların ve İngiliz kilisesi mensuplarının ifnasına gidilmiştir. Böylece 1555 den itibaren İngiliz tarihinin en karanlık devri açılmıştır. Mazlumların sayısı, cezaların şiddeti öyle bir bir hal aldı ki, Papalık bile telâşa düştü ve şu garip vaziyet oldu: İspanyol enkizisyonu tedip ve tazyikte İngiliz rahiplerini itidal ve insafa dâvet zorunda kaldı. Çünkü katolikler bile imanlarının hak olduğundan şüpheye düşmüşlerdi.

Bu faciaları o zaman bir protestan muhariri kaydetmiş, Mary saltanatından son-

ra neşretmişti. "Mazlumlar Kitabı" denilen bu eser hâlâ bugüne kadar her İngilizin evinde Kitabı mukaddesle beraber ve onun yanında muhafaza edilmek anane olmuştur.

1558 de Marinin vefatıyla Elizabet devri açılır. Bu da protestanlığa avdet devridir. Anglikan kilisesinin akideleri tespit edilmiştir. Bidayetteki müsamahakâr vaziyete rağmen, Papalığın Elizabeti de aforoz etmesi üzerine 1570 den itibaren, bu sefer katolikler aleyhine zülümler birden şiddetlenmiştir. Asılan diri diri parçalanan, kaynar katran kazanlarına atılan insanların pek çoğu namuslu, sevilmiş ve muhterem adamlardı.

Böylece şefkat ve müsamahasına rağmen taasup zihniyetinin Elizabet devrindeki kurbanları Mary devrindekilerden daha az olmamıştı.

Kırk beş sene saltanattan sonra ölen Elizabetin yerine meşhur Skoçya kıraliçesi Katolik Mary Stuartin oğlu I. Jak geçti. O zaman İngilterede Katoliklerden başka protestanların da Anglikan, prezbiteryen ve püriten denilen üç partileri vardı. Kral Anglikan kilisesini tuttu. Katolikler suikastlara geçtiler. Bir defasında Lordlar kamarasının altına bir lâğım kazarak barut fıçıları yığdılar. Hâdise vaktinde keşfedilerek büyük bir facia önlendi ve bir çok kimseler idam olundu. Püritenler ise görüşlerini cebren kabul ettirmeye kalkıştıklarından tedip edildiler.

1625 de saltanat I. Jakın oğlu I. Rişara intikal etti. Yirmi dört sene süren Şarl devri, iç harpler, mezhep kavgaları ile hayli karanlık geçmiştir. Nihayet 1649 da kıral idam edilmiş ve dokuz sene Olivier Cromwelin koyu püriten devri sürmüştür.

Dokuz sene bu garplı milletin tek okuma kibatı, Kitabı mukaddesti. Ruhlarının derinliklerinde ilâhî rahmetin tecellisini bekleyen püritenler:" İnsan içinde şeytanın pençesini hisseder, "cehennemin alevleri eteklerine yetiştiğini görürse, neşeye, eğlenceye nasıl tahammül edebilir?" derlerdi.

Milletin hayatı bu düşünceye uygundu. İngilizlerin en sevdikleri eğlenceler, at yarışları, tiyatrolar yasaktı. Pazar günleri zabıta sokakları dolaşır, toplantı yerlerini kapatırdı. O günü herkesin evinde, âilesi içinde Kitabı Mukaddes okuyarak, ilâhî söyleyerek geçirmesi mecburi idi.

Cromvel'den sonra 1558 de maktül kıralın oğlu II. Şarl tahta çağrıldı. Bu da Anglikan kilisesi haricindeki bütün gruplara karşı şiddetli kararlar çıkardı. Bu devir İngilterenin mezhebî rengini tâyin ediyordu.

1685 de bunun yerine geçen kardeşi II. Jak, tekrar Katolikliğin iadesine kalkıştı. İdamlar, işkenceler tekrar başladı. Fakat asilzadeler Oranj prensi olan kıralın damadı ile kızını gizlice tahta dâvet ettiler. II. Jak Stüart kaçtı, Fransız kıralının himayesinde yeni hanedanı devirmek için uğraştı durdu. Lâkin ne kendisi, ne de oğlu III. Jak bir daha İngiltereye ayak basamadılar.

1702 de Kıraliçenin kardeşi Anne tahta geçti. Artık Anglikan kilisesi temel tutuyordu. Kıraliçe Anne 1714 de öldü. Yerine III. Jakı getirmek isteyenlerin teşebbüsüne rağmen Hanovre hanedanından I. Jorj getirildi.

İngilterede mezhep mücadeleleri bundan sonra artık görülmedi. Protestanlığın hâkim olduğunu bu gün söyleyebiliyoruz. Fakat bir asırdan fazla, devlet emriyle Katoliklikten protestanlığa, protestanlıktan katolikliğe, püritenliğe bir kaç defa geçildiğini her geçişin ne feci huzursuzluğa, zülümlere sebep olduğunu bizzat gören ve yaşayan o zamanki adamların ihtiyat ve müdafaa vaziyetini haklı görmemek mümkün değildir. Onlara göre bu yangın her an yeniden parlayabilirdi. Devletin taraf alarak fikir ve akide yüzünden baskılara geçmesine bir son vermek ihtiyacının bütün zihinlere hâkim olduğu muhakkaktır.

İşte Masonluk, 1717 de bu ruhi haletin hâkim olduğu devirde yeni şekline inkilâp etmiştir. Bu intikâlde böyle bir ruhun müesses olmasına hayret edilmemelidir. Bahusus tarihe intikal eden eski masonluk yalnız katolikliğin hüküm sürdüğü bir devrin mahsulü olduğunu da hatırlamak lâzımdır. Sonra Stuartlar da o zamanki müstakil locaları katolikliği iade vesilesiyle kendi siyasî ihtirasları için âlet etmeye çalışmış oldukları da bugün tahakkuk etmiş bir vakıadır.

1717 de fikrî masonluğun en yüksek mevkiine getirilen Jorj Payn, Anderson, Dezagülye'nin protestan pastörü olmaları, azanın büyük ekseriyeti Anglikan kilisesine bağlı bulunmaları dikkate şayandır. O halde İngiltere Büyük Locasının kurulduğu andaki gayesi mutlak bir tolerans dâvası mı, yoksa protestanlığın takviyesi mi idi?

Bunun cevabını 1723 tarihli Anderson beyannamesinin paragrafından aynen naklediyorum:

(Bir Mason, mücerret bu sıfatla ahlâk kanununna itaatla mükelleftir. Sanatı iyi kavramışsa hiç bir zaman aptal bir münkir, dinsiz bir serseri (x)

(*) *Aslı şudur: "İl ne sera jamais un Athée stupide, ni un libertin sans Religion"*

olmayacaktır.

Her ne kadar eski zamanlarda Masonlar, bulundukları memleketin dinine iktida etmeye mecbur edilmişlerse de, bundan sonra kendilerine bütün insanların mutabık olduklarından başka bir din mükellefiyeti koymamak, şahsî fikirlerinde tam bir serbesti içinde bırakmak, daha doğru olacağına hükmedilmiştir. Binaenaleyh onları ayıran mezhep ve akideler ne olursa olsun kendilerinin iyi, vefalı, şerefli ve iffet sahibi olmaları lâzımdır. Masonluk bu suretle biribirine edebiyen yabancı kalacak kimseler arasında samimî bir dostluk tesisi için bir vasıta bir birleşme merkezi olacaktır.)

Filhakika o zamandanberi masonluk, eski müesseseden tevarüs ettiği kardeşlik ve tesaniüt umdeleriyle birlikte tolerans ve müsamaha ocağı, vicdan ve fikir hürriyetinin bir öncüsü olarak görülmüş, iki buçuk asırdır bu vazifesinin ifasına çalışmıştır.

Bu vazifesini nasıl ifa etmiştir, kendi içinde ne gibi mücadeleler olmuştur? Bunlar büsbütün başka mevzulardır. Ayrı konuşma zeminleri teşkil ederler.

Bu konuşmam ile masonluğun nereden geldiğini hangi ihtiyaçtan doğduğunu anlatabilmiş isem kendimi bahtiyar sayacağım.

SEÇME SÖZLER

Ümit tükenmez bir kuvvettir: bütün düşünceyi düzenleyen odur. Gayretimizin kaynağı bu tükenmez ümiddir.

Dışta şekilden ibaret olan insan, hayat ve hareketleriyle kıymetlenir. Onu mânalandıran, kıymetlendiren o şekle nur veren içteki cevheridir.

Muztarip çocuk, anasına güvenir. Ana, çocuğuna tesliyet kaynağıdır.

İnsanların kendine yetecek kadar fikri, dirayeti, vicdaninde vazife hissi ve mesuliyeti olmazsa istismarcıların esiri olur, gözü kapali ellerine düşer.

Sinir bozukluğu irade zaafını, muhakeme zaafını doğurur. Vehimli, ürkek, bedbin bir nesil pey da eder. Bunlar da hayat mücadelesinde cesaretsiz ve kuvvetsiz kalırlar.

Ümit, emel, güven, neşe, metanet ve iyimserlik sıhhatli bünyede bulunur. Sıhhatsiz insan yalnız kendini düşünür ve her şeyin yalnız fena taraflarını görür. Böylesinin cemiyete hayrı dokunmaz.

Hümanizma ve Masonluk

★ C. Ak. ★

Geniş anlamda hümanizma, 1453 te başlayan yeni çağın ilk yüz yılının ortalarına kadar sürüp gelen skolâstik ve fanatik zihniyetin dayandığı tahakkümî düşünceler sisteminin yıkılışının ifadesidir.

Bu yıkılışı sağlamak için önce, bugünkü medeniyet mefhumunun temel taşlarını teşkil eden eski Yunan ve Roma kaynaklarını yoklamak ve arayıp bulmak ve sonra da rönesans boyu, türlü istikametlerde fikrî ve ruhî kemalin ana unsurlarında hâkim olan faktörleri inceleyip realize etmek icap etmiştir.

Bu yolda Masonluk âleminin oynadığı rol büyük olmuştur. Masonluk, mahsusat âlemimize intikal eden tabiî ve sosyal bütün olayların hakikatini tedkik ve tefahhus yoluyla inceleyen ve bu olaylardan insanlığın sosyal bünyesine taallûk edenlerini evvelâ ferdin ruhsal varlığında ve yapısında arayan bir okuldur. Bu okul, ezeliyete ve hilkatin sır olan kaynaklarına ait sübjektif konularda, kâinatın hâlıkı olan Allahı tanımak ve ona inanmak duygusunu herşeye hâkim ve esaslı bir umde olarak kabul etmiştir.

Sosyal olaylarda ise, yüz yıllar boyu istibdad ve taassup kartelleri elinde ezilen insan topluluğunun insan haklarına dayanan daha başka ve daha yeni esaslar dahilinde gelişmesine ma'tuf çalışmayı objektif bir ideal olarak sistemleştirme yoluna girmiştir.

Böylece kendi hümanizma gayesini ferdin ruhî ve fikrî kemali üzerinde teksif etmiş olan Masonluk, ritüellerile,

1. Ruhî kemal yolunda:

Nefs'e emniyet, tekâmüle gayret ve sıdka metanet; mezmum ve batıl itikatlardan, kibir, gurur ve enaniyetten tecerrüt ve feragat; ahde vefa, tesamuh ve doğruluk; daimî bir tezkiye'i nefis, gammazlıkla mücadele, hemcinsine yardım ve muaşeret yolunda gayret; nefsi kötü duygulardan tecrit ederek samimiyet ve istikamet; büyüğe hürmet, küçüğe şefkat ve böylece üstün ahlâk ve fazilet;

2. Fikrî kemal yolunda:

İlme hizmet, cehle nefret, ârife riayet; hakikatleri arama yolunda dinmeyen bir şevk ve sayi ve gayret; insanlar arasında müsavat, uhuvvet ve adalet; ve, nihayet insanlığı makbûl ve mergup bir kemal yoluna ulaştıracak yegâne kudret kaynağı olan akıl ve hikmet;

Esasları üzerinde gelecek yüz yılların hümanizmasının ruhî ve fikrî inşa malzemesini tesbit etmiş ve hazırlamıştır.

Onsekizinci yüz yıldan beri bütün gayretlerini bu gayelere yönelten ve ferdin, âilenin ve topluluğun saadet ve kemalini

Taassup nedir (*)

★ Avni TÜREL ★

Mason ahlâk ve ideolojisinin en ziyade meşgul olduğu konulardan birisi (Taassup) tur. Denilebilirki, Masonluk, bütün tarihi boyunca bununla meşgul olmuş, daha doğrusu bu ahlâk galatına verdiği en doğru teşhisi müdafaa etmek için asırlardan beri durmadan mücadele etmiş ve hâlâ da mücadele etmekte bulunmuştur. Bu mücadele çok pahalıya mal olmuş,

---

evvelâ insan haklarının en esaslı unsurlarından birisi olan vicdan hürriyetinin sağlanmasında bulan Masonluk, herşeyden önce buna zemin hazırlayacak fikir hürriyetinin tesisini, gelişme ve teşkilâtlanmasını amaçlayan sâkin ve sosyal bir nizam içinden evrimci yolları seçmiş ve tercih etmiştir.

1690 yılında İngiliz mütefekkiri (Lock)un bu vadide ilk defa ortaya attığı düstur, 1776 da Amerikadan başlayarak müteakip yüz yıllarda diğer bir çok memleketlerde uyanan ve çok güç şartlar altında yayılan bir mefkûre halinde gelişmiş ve tedvin edilerek milletler için temel devrim unsurları haline gelmiştir.

Klâsik tarihler, insan hakları nı hedef tutan bütün bu sosyal gelişme hareketlerinde hümanist Mason teşkilâtının en şerefli vazifeyi gördüğünde müttefiktirler.

önce klisenin ve sonra da onun dogmatik telkinlerine uymaktan kendini kurtaramayan resmî otoritelerin tazyıklarına hedef olmuş ve bu tazyıklar zaman zaman her türlü tahkir, iftira, tenkit, zulüm ve işkenceler şeklinde tecelli etmiştir.

Masonluğun bütün mesai ve mücadelelerinin muhassalası ve hedefi, üç insanlık katilinin tenkiline müteveccihtir: Taassup, Cehâlet, İhtiras.

Masonluğun cehâlet ve ihtirasa karşı aldığı cephe ve yapmakta olduğu mücadele hiç bir taraftan engelle karşılaşmıyor; çünkü, bunların beşeriyetin sinesine yapışmış birer akrep olduklarında hiç kimsenin tereddüdü yoktur ve çünkü cehâlet ve ihtiras kelimelerine verilen mana herkesin yanında aynıdır. Fakat (Taassup) a gelince iş değişiyor ve bu kelimeyi muhtelif bağlılık manasına alınabileceği merkezindedir ve bu itibarla, hattâ, çok yerlerde taassup memduh ve makbûl bir hisdir. Şemseddin Sâmi, Kamus'unda taassuba şu mânaları vermektedir:

1. Birine taraftarlık ve gayretkeşlik etme,

2. Kendi din ve milliyetini son derece iltizamla diğer bir din ve milliyette bulunanlara buğz ve kin ve husumet gösterme. (Bu

(*) Bir konferanstan kısaltılmıştır.

kelime arabide birinci mana ile ve asabiyet-i milliye mânasile müstamel olduğundan memduh ve lisanımızda ise en ziyade ikinci mâna ile, yani Avrupalıların "Fanatisme" tabir ettikleri meal ile kullanıldığından mezmum dur.)

Bazı lûgat kitapları da taassubu (Batıl akidelere bağlılık) şeklinde tarif ederler. Görülüyorki, taassup, çeşitli unsurlarla tarif olunmakta ve bundan dolayı yerine göre memduh veya mezmum bir vasıf almaktadır.

Taassup, arapça "sinir" demek olan "asab" kelimesinden çıkmadır: lâkin bir ıstılâh olarak tarifi, en yetkili bir lûgat kitabı olan (Ahteri Kebir) e göre (Nâhak yere husumet etmek) tir. Bu tarifte din, vatan, milliyet, âile, namus ve fazilet unsurları yoktur; yani mukaddesata karşı sıkı bağlılık -hakiki mânasile- bir taassup değildir; bununla beraber sosyal hayatın maddi ve manevi her sahasında ve her tecellisinde taassup hüküm sürebilir ve ancak o zaman mezmum olur. Kudsi müesseselere karşı his ettiğimiz samimi bağlılığı çok güzel canlandıran, salâbet gibi, tasallüp gibi, tecellüt gibi bir çok kelimelerimiz vardır. Muarızlarımız da bu hakikati idrâk etmiş olsalar, aramızda hiç ihtilaf kalmazdı, cehâlet ve ihtirası nasıl mezmum saymakta birlik isek taassuba karşı mücadelede de bir safa gelirdik.

Bahsimizi biraz daha aydınlatmak için, (Taassup) un Fransızca mukabili olarak kabûl edilen (Fanatisme) kelimesinin izahlarını gözden geçirelim:

(Larousse du XX. siècle), (Fanatisme) kelimesine başlıca üç mâna vermektedir:

1. Dinî bir doktrinin galebesi için cebir ve şiddet kullanmağa sevk ve teşvik eden aşırı gayret;

2. Her hangi bir dâva uğurunda gösterilen tehammülsüzlük, baş vurulan cebir, şiddet ve zulüm;

3. Bir insana, bir şeye, bir fikre karşı iptilâ derecesinde bağlılık: siyasî taassup, bedîî taassup.

(Larousse) un bu tariflerinden birincisi, din unsurunu ihtiva ettiği için ne yukarıda izah olunan taassubun hakiki mânasına uyar, ne de masonik görüşe uyar. Üçüncü tarif noksandır ve bu da masonik görüşe aykırıdır. Çünkü, bu tarife göre, bir adam her hangi bir şeye veya fikre iptilâ derecesinde bağlılık gösterirse müteassıp sayılmak lâzım gelecek. Halbuki bir insan din, vatan, milliyet ve namus gibi mukaddesata haklı olarak iptilâ derecesinde bağlı olabilir ve bu bağlılığı, başkalarının da aynı şekilde başka hisler beslemesine engel olmayabilir.

Masonik görüşe uygun tarif, ikinci tariftir ve bu tarif, (taassup) kelimesinin yukarda izah olunan hakiki mahiyet ve mefhumuna da, netice itibarile, uy-

gundur. Bir dâva uğurunda cebir, şiddet ve zulüm yoluna sapmak, haksız yere düşmanlık duygusunu icrai ve fiilî bir safhasından başka bir şey değildir. Esasen haksızlık demek olan zulüm, şuurada yaşayan bir husumetin fiil sahasına intikâl etmiş bir tezahürü demek olduğuna ve (Fanatisme) in başlıca unsuru da bundan ibaret bulunduğuna göre, (taassup) la (Fanatisme) in mahiyetleri arasında hiç bir fark kalmamış oluyor. Masonluğun mücadele ettiği taassup işte bu (nâhak yere husumet) demek olan taassuptur.

Masonluk dinlerin, itikadların, fikirlerin hepsini hoş görür; elverirki bunlarla ahlaka mugayir bir şey öğretilmesin, sâlik ve kailleri iyi niyet sahiplerinden bulunsun. Bundan ötürü, bir mason kendi dinî itikadına ne kadar bağlı ise, başkalarının dini itikadlarına da aynı derecede saygı gösterir. Bu hal, masonluğun esas ideallerinden olan (hurriyet) ve (tolerans) prensiplerinin tabii neticesidir.

Fran - Masonluk, ilk teessüsünden beri yaratıcı bir prensipin varlığını âlenen beyan ve tasdik eder. Herkesten istediği hoş görmeyi ve herkese lâzım gördüğü hürriyeti temin edebilmek maksadile hakikatin serbestçe taharrisine hudud koymaz. Masonluk her milletten, her ırktan ve her itikaddan olan insanlara açıktır. Kendi mahfillerinde her türlü siyasî ve dinî münakaşaları meneder. Siyaset ve dinde fikirleri ne olursa olsun, hür ve iyi ahlaklı olan bütün kimseleri sinesine alır. Masonluğun doktrini şu güzel ifade de mündemiçtir: yakınını sev!

Masonluk bu umdesini tesis ederken bunun bütün beşeriyet tarafından kabûl edilebilmesine engel olarak saydığı hastalık, taassuptur, ve taassuba karşı yaşatıcı panzehir de toleranstir. Tarih boyunca insanları birbirine saldıran ve kırdıran habis ruh, taassuptur. Tarihi vakıalar bunun açık delilleridir.

Masonlar arasında, dinî salâbetleri, söz götürmeyecek derecede sağlam her dinden âlimler, vatan ve millet sevgileri çok üstün kahramanlar, kumandanlar, memleketlerini zaferden zafere ulaştırmış devlet reisleri ve adamları, mütefekkirler ve filozoflar bulunuşunun sırrı, mason idealinin yüksekliğinde ve doğruluğundadır. Her masonun, kendi memleketinin kanunlarına riayet etmek, başkasına zarar vermemek ve düşman kesilmemek şartile kendi akidesini takip etmek ilk vazifesidir. "Masonluk, taassubun her şeklini, ahlak duygusunun bir galatı olarak telakki eder. Aynı zamanda, masonluk, taassubun her türlü eşkâline olanca kuvvetile muhaliftir. Çünkü, taassup, bütün fenalıkların masdarıdır. İnsanların arasına kin ve nifak saçan, çirkin ihtiraslar uyandıran, hep taassuptur."

Derneğe yeni giren bir kardeşe hitap

★ R. A. ★

Bu gece, bir çoklarını dışarda tanıdığınız, beraber bir vatandaşlık ve meslek hayatı yaşadığınız insanlarla bir arada aynı mahfelin çatısı altında yer almış oluyor ve önceden ilhamına mazhar olduğunuz beşerî ve kutsal bir arzunuzu gerçekleştirmiş bulunuyorsunuz, Karanlıkdan nura kavuşmuş oldunuz. Hepimizin içinde yaşadığımız fizik, sosyal ve ruhî âlemin bir güneşi vardır. Ondan hayatî mânada enerjiler ve ışık alıyoruz; evlerimizi, yollarımızı, alanlarımızı ve muhitimizi onunla aydınlatıyoruz. Bu mahfilde bile bunun verdiği ışık sayesinde birbirimizi görüyoruz. Güneşsiz hayat ve sıhhat olmaz. Ancak insan yalnız maddî bir organizmadan ibaret olan bir fizik âlem değildir. İnsan aynı zamanda bir ma'neviyat varlığıdır; bir ruhdur. Bu ruhun güneşi ise fizik mânada bir güneş ışığı değil, ma'nevî mânada bir kudrettir. İnsanlar ancak bu spritüel mahiyetli nur sayesinde insan olduklarını, başkalarına da aynı nazarla bakmak zorunda kaldıklarını anlarlar. Beşerilik (Humanisme) ve moral vasıflar ancak bu nurun verdiği ilhamlarla elde edilir.

Dış dünyamızda da daima ihtiraslara, fanî iştiyaklara ve zaman zaman günahlara temayül eden ve iptidaî, vahşî sevki tabiiler ile hareket eden insanı düzeltmeğe çalışan doktirinler, felsefeler, ilimler ve terbiyeler mevcuddur. Hepimiz, teorik olarak bunların verdiği bilgiler ve görgüler ile kültürlü insan oluyor, bir mesleğe kendimizi veriyor, âileler kurarak insanlığı ebedî geleceğe uzatıyoruz. Bu dış âlemdeki biyolojik mânada ve mukadder (hayat plânı) inkâr edilemez; çünkü bir realiteden ibarettir. Dış âlemde büyük filozoflar ve moralistler her gün çeşitli hümanizmaların ve ahlâkların vaizleridir. Her çeşit yardımlar için çalışan Cemiyetler, tıbbî müesseseler, UNESCO lar Cemiyetimizde de fazlasıyla mevcuttur. Bunun gibi, insanların büyük bir kısmı bir tanrı anlamı ve inancı ile dindardır ve dini müesseselere imanlı bağlantıları mevcuttur. Bunun gibi, hepimiz bir vatan aşkı ile bize kaynak teşkil eden sevgili topraklara bağlıyız ve icabında müdafaası için hayatımızı dahi feda etmekteyiz. Gerçek insanlık, her alanda büyük tekâmülünü bütün bunlara borçludur. Bu mahfelde bu unsurlar ve arçlarla geliyor ve bunları işleterek olgunlaşmaya çalışıyoruz.

Vicdanlı ve bilgili insan en eski tarihlerde, dış dünyadaki dinî inançlarına, sosyal temâyüllerine ve siyasî akidelerine sadık kalmak üzere ruhunu de-

vamlı ve tedricî tasfiyelere tâbi tutmak ihtiyacını duymuş ve bu suretle en eski beşer tarihinde bu ihtiyacın ifadesi olarak Masonluk doğmuşdur.

Masonluk ne tek taraflı bir felsefe, ne bir sosyal terbiye ve ne de bazılarının sandığı gibi "Suis Generis", yani kendi nevine has bir din değildir. Çünkü siz buraya, dış dünyanızda tâbi olduğunuz dinî inanç ve ruh ile geliyor ve bunu muhafaza da ediyorsunuz. Masonluk sizin ruhunuzu olgunlaştıracak ve güzelleştirecek olan âkidelerden hiç birini değiştiremez. Bilâkis sizlerden bunlara daha fazla bağlanmayı ister. Masonluk sizden daima akidelerinizde samimiyet ve sadakat, sağlam bir karakter isteyecektir. Dışardaki salonun dıvarlarına göz gezdiriniz: orada Mason olmuş Büyük din adamlarını ve feylesoflarını göreceksiniz. Siz bu mahfele kuvvetli bir milliyetperver ve vatanperver olarak ge lirken bir endişe duymuş olmanız da tâbiidir; çünkü dışarda cahiller ve kötü niyetli insanlar Masonlar için (vatansız) da derler. Bu tamamiyle yalandır. Yine aynı dıvara göz gezdiriniz: son nefesinde (mehr licht) diye haykıran "Geothe"yi, (Vatan Hürriyeti) diye, en yanık memleket hasretini haykıran bir Namık Kemal'i, başını bu vatan için veren Mithat Paşa gibi büyük bir vatan evlâdını da göreceksiniz. Siz belki buraya, herhangi bir politik Parti'nin sadık bir uzvu olarak da geliyorsunuz; yine aynı vicdan hürriyeti ve serbestî ile ona karşı vefanızı muhafaza edeceksiniz.

Masonluk, gerçi Güneyden Kuzeye ve Batıdan Doğuya doğ ru bütün dünya ölçüsünde geniş ve engin bir mefkûredir; lâkin hür insanların dinlerini ve prensiplerini dağıtmak şöyle dursun bilâkis onları birleştirmekte, onları kuvvetlendirmektedir. Siz buraya bu akşam ma' nevî bir geleceğe hissen inanmış olan bir haricî olarak giriyor ve bir çırak oluyorsunuz. Bu inanışın ve hissin önemi vardır. İnanmadan, bu mahfele girilmez; buraya makabli matematik düşünceler ve isbat dilek leriyle gelinmez. Sezgi (İntuition) dediğimiz yüksek hisden ve inanıştan mahrum olan insan riyazî isbatlarla Mason olamaz.

Masonluk ma'nevî bir aşktır. Ona âşık olmazsanız onu kavrayamaz, ona canu gönülden ve ve bir "Hiram" feragati ile bağlanamazsınız. Bu mahfelde bir çırak olarak, nura karşı olan bu aşkınızla, her gün daha eyiyi, daha güzeli, daha doğruyu öğrenecek, onunla olgunlaşacak ve nura muhtaç olanları da nurlandırmak duygusunu vicdanınızda bir ihtiyaç olarak his edeceksiniz. Nasılki samimî ve kültürlü sofu en olgun şey olarak (Muhabbetullah)ı aramakta ise biz de ferd ve cemaat olarak beşerî tekâmülü arayoruz. Dante'nin

EKONOMİK DÜŞÜNCELER

★ Necati BORAN ★

Masonluk derki: (Çalışkan olunuz! Fakat, kuvvetinizi boş yere sarfetmeyiniz! Bir şey umulmayan yerde çalışmak faydasızdır.)

Faydasız çalışmak sa'yin israfı demektir. İsraf mezmum bir haldir. Bütün din ve ahlâk müesseseleri ve tekmil olgun insan cemiyetleri israfı takbih ederler. Bir çoklarımız da bunu böyle biliyoruz ve aynen kabûl ediyoruz. Bununla beraber, tatbik ve icrasına kendimizi bir türlü alıştırmış değiliz.

Halbuki, tasarruf varlığımızın en kuvvetli dayanağıdır. Eğer muktesit değilsek, eğer iktisat metodlarını bilerek tatbik etmiyorsak - dalları ve yaprakları renk ve gölge saçarken içinden çürüyerek boşalan ağaçlar gibi - kendi varlığımızı kemirerek yaşıyoruz, demektir.

Bir çok insanlar vardırki, zaruretlerinden durmadan bahis ve şikâyet ederler. Bunlar ekseriyetle hayatını iyi kullanamıyan kimselerdir. Bu ifademle - her türlü tedbire baş vurduğu halde sıkıntıdan kurtulamıyan - muztarip hemcinsimi kasdetmiyorum. Muhataplarım, daha müreffeh yaşama imkânları varken bunu yapamıyanlardır. Bunlar - hemen umumiyetle - bu kusurlarından bihaberdirler ve kendileri haksız olduğu halde haksızlığı, muhakkak, başka tarafa tevcih etmekte ve şikâyette bulunmaktadırlar.

Hayatını idareli kullanmak, herşeyden evvel, ticarî bir formüle istinad eder: (Verdiğinin mukabilini almak!). Hareketimizde israf varmıdır? bunu anlamak için şu mukayeseyi yapmak kâfidir: verdiğimizin mukabilini almış bulunuyormuyuz, yani verdiğimiz kıymetle - daha fazla enerji sarf etmeden - daha çok şey alabiliyormuyuz?. Eğer bu sualin ikinci paragrafına verilecek cevap menfi ise işin birinci kısmı halledilmiştir. İkinci kısmını diğer bir sual teşkil eder: bu verdiğimiz

---

ilâhî komedyasında cehennemin bütün katlarını gezen ve büyük günahkârları peşimanlıklar ve vicdan azapları içinde gören şâir nihayet bütün varlığı ile (Purgatoire) da ma'nevî huzura, yani cennete kavuşmaktadır. Burası da Aziz Kardeşimiz Purgatoire'dır ve fanî insanı dış dünyadaki çeşitli kulörleri ve malzemesiyle bir zaman içinde tasfiyeyi gaye edinmektedir. Bunun için gerçi yol uzun ve çetindir. Lâkin burada yalnız değilsiniz. Üstadlar daima rehberiniz ve diğer Kardeşler de her bakımdan, maddî ve ma' nevî mânada yardımcılarınız olacaktır.

kıymetle elde ettiğimiz şey, bize bugün en lüzumlu olan nesnemidir? Buna verilecek cevabın da müsbet olması lâzımdır. Bu takdirde verdiğimiz kıymet ne olursa olsun yerinde sarfedilmiştir.

Tasarruf insanın hareketlerinde bir itiyat halini almalıdır ve bu en küçük şeylerden başlamalı, büyüğe doğru otomatik olarak intikal etmelidir. Şu halde bu itiyat teessüs edinceye kadar hiç üşenmeden ve usanmadan her kıymet sarfedişimizde verdiğimizle aldığımız arasındaki mukayeseyi yapmalıyız.

İktisat hiç bir zaman cimrilik ve nekeslikle tarif olunamaz. İktisat, bir fazilet ve bir vazifedir. Cimrilik ise mezmum bir harekettir. Cimrilik, daha iyi yaşamak imkânı varken yalnız, elindeki kıymetleri, ne bahasına olursa olsun, ahare intikal ettirmemek gibi hasis bir esirgeyişle elinde tutmak için kendini ve muhitini mahrum ve yoksul bırakmak demektir. Bu kötü tabiatin iktisat bahsi ile hiç bir alâka ve münasebeti yoktur.

İktisat bir irade mevzuudur. Cebinde varken yerli yersiz harcamak ve sonra sıkıntı çekmek herşeyden evvel irade zaafına delâlet eder. Elindeki kuvvetleri teksif ederek yerinde kullanmak bir hünerdir bu hüner sayesinde azla daha iyi yaşamak mümkündür. Böyle hareket eden bir insan - az gelirli dahi olsa - nefsini hiç bir şeyden mahrum etmeden yaşamanın sırrına erer.

İsraf parayı gelişi güzel harcamakta olur. Parayı yerinde sarfetmek hiç bir zaman bir hata değildir; amma, hakikaten yerinde harcanmış olması şartiyle!..

Tasarruf aynı zamanda bir içtimaî dâvadır. Bu, yalnız harcamak ve harcamamak işi değildir. Eldeki kıymetlerin ziyan olmasına meydan vermekte israftır.

Tasarruf edilmesi gereken kıymetler yalnız paraya ve eşyaya münhasır değildir. Korunacak ve ancak yerinde harcanacak daha başka kıymetlerimiz de vardır. Hem de bunlar bir çok cihetten daha üstün kıymetlerdir.. Zamanımızı harcarken, bedenî kuvvetlerimizi kullanırken, hattâ ruhî kabiliyetlerimizi işletirken tasarruf bahsinde hep ayni şeyi düşüneceğiz: verdiğimiz mukabilinde elde ettiğimize muadil midir?..

Başka yerde daha faydalı şekilde kullanabileceğimiz bir zaman parçasını beyhude geçirmek kendimiz ve muhitimiz için bir zarardır. Yaşadığımız zamanlar ne olursa olsun mahduddur. O halde bu mahdud kıymetin her parçasını en iyi şekilde kullanmak, onun mahdud oluşuna karşı elimizde olan en iyi çaredir.

Bedenî kuvvetimiz de - zaman

gibi - ömür ve sıhhatle mukayyet olduğuna göre bu kuvvetimizin de çok ölçülü ve çok yerinde kullanılması tasarruf bakımından lüzûmludur.

Ruhî kuvvetlerimizin de iyi kullanılması vazifemiz ve menfaatimiz icabıdır. Birisine acırken, bir zavallıya şefkatimizi izhar ederken dikkat edelim ki, nefsimize tahmil ettiğimiz teessür muhatabımıza faydalı olsun. Ona teselli, huzur ve ümit vererek manevi kuvvetinin yükselmesine medar olsun. Bu suretle bizden eksilen şey bir başkasına intikal eder ve heder olmaz... O halde hislerimizi (maddesi, maddi ölçüleri, şekli ve hacmi bulunmıyan bu seyyâl kuvvetimizi) kullanırken bile tasarrufun lüzûm ve değeri vardır. Bu, alabildiğine akıp gitmek istidadında olan üzüntülerimizi, bedbinliklerimizi, teessürlerimizi frenlemek, onu gitgide itiyad olacak tedbirimizin çevresi içinde hududlandırmak ve irademizin dilediği şekil ve istikamet bakımından bize - dolayısiyle - menfaat sağlıyan bir hareket olur.

Mutlak olan hakikat şudur: dünya yüzünde maddi ve manevi bütün kıymetler - beşerin hayatı gibi - fani, seyyâl ve kabil-i zevaldır. Hattâ bu kıymetlerin bir çoğu beşerin hayatı ile kaim ve mahduddur. Bunun için bu kıymetlerin her bakımdan iyi kullanılması elzemdir. Bu bir iktisat sistemidir. Ferdin, âilenin ve cemiyetin hayatı herşeyden evvel bu iktisadî sisteme dayanmalıdır. Çünkü, tasarruf, beşeriyetin refahı için ilk temel taşıdır.

DÜŞÜNCELER

Bu dünyada her şeyin bir nazik ânı vardır. İyi hareketlerin en yüksek zirvesi de bu ânı bilmek ve yakalayabilmektir.

Chestefield

Şeref ve haysiyetinize hürmetiniz varsa, iyi vasıflı insanlarla görüşünüz. Fena arkadaşlarla düşüp kalkmaktansa, yalnız başına olmak evlâdır.

George Washington

Derhal vazgeçilemiyen, baskı altına alınamıyan kötü düşünceler, yavaş yavaş veyahut da zamanla azıcık ıslah edilebilir.

A. W. Henle

Sadelik ve samimiyetten üstün olabilecek bir ahlâk nizamı bulunamaz.

Dostluk ağır büyüyen bir nebattır, bu unvana mazhar olabilmek için düşmanlık darbelerine mâruz kalmalı ve dayanmalıdır.

George Washington

BİR HÂKİKAT YOLCUSUNA...

★ C. ERGİN ★

Bu akşam yepyeni bir hayata atıldınız,
Ulvî bir gaye için bizlere katıldınız.
Haricî âlemdeki varlıktan soyunarak
Gönül mimarlığında oldunuz birer (çırak).
Bu suretle sıyrıldı gözünüzden perdeler,
Bu sıyrılış sizlere bir kemâli müjdeler,
Bir kemal ki (Kendini bilmek) vasfı babında
En mühim yeri tutar Masonluk kitabında.
Bu kitapsa beşere yol açar, ışık tutar;
Bu yolda sizden evvel geçenlerin izi var.
Ve o izlerde cümleler okunmaz, hecelenir,
Heceler birleşince mânâ sırra yol verir.
O sırrın mânâsında gizlidir, mutlak, hayat,
O hayata erişince mânâlaşır kâinat!

Kâinat dediğin ne? Ateş, hava, su, toprak.
Bırak bu mezahiri, dön gel, iç yüzüne bak;
Hayâle vusat verme, aldatır, haddini bil!
Aradığın nur ise tuttuğun yol bu degil;
Mezahirde zulmet var, nurda ise aydınlık,
Sıyrıl karanlıklardan irfan sidresine çık;
Düşün ki, (Ben), (Sen) ve (O), tohumdur tefrikaya,
Ve (Biz) dediğin anda erilir şahikaya,
(Ferdde cemiyet bulmak), şiarımız cümleten.
Bu şiardan insanlık şuurudur beklenen.
O şuurun burada eder sırrı inkişaf,
Sarar bütün âlemi o sırrın sırrı, safsaf.
(Kardeşiz) der yürekten, yürekten (kardeşiz) der,
Ebedî iştialde sönmeyen âteşiz, der.
Mademki o âteşin ruhumuz olmuş kabı,
Paylaşalım seninle sevinci, ıztırabı.
Bu mazlum beşeriyet ancak böyle kurtulur,
Bu kurtuluş gayede mutlak imanı bulur.
Eğer inanıyorsan, seveceksin mutlaka,
Gayeler gayesine ereceksin mutlaka!
(Vicdan hürriyeti)nin, bil, sevgidir temeli.
Vatan, millet, insanlık sevginle yükselmeli!

XVII. Asırda Şark, Garp müsikisine dair

— Mesut Cemil'in bir konuşmasından —

Bu konuşmanın mevzuu, her ne kadar, J. S. Bach'ın viyolonsel süvitlerinden bir kaç parçanın icrasına ait gibi aksetmişse de, haddi zâtında bu, adı geçen süvitler vesilesile Bach ve san'atının XVII. inci asırdaki klâsik Türk musikisiyle karşılıklı mütalaasını denemeye matuf bir konuşmadan ibaret olacaktır;

Gerçi, 1685 de doğmuş ve 1750 de ölmüş olan büyük Bach'ın devri ve dünyasile, Türklerin bu tarihteki umumî san'at ve estetik görüşleri arasında her hangi bir münasebetten bahsedilmek için tarihî vesikalara dayanan vaka ve hâdiseler o kadar azdır ki bunları ele alarak iki dünya arasında bir rabıta tesisine hemen hemen imkân yoktur.

O tarihlerde, hep bildiğimiz gibi, orta Avrupa ile Türkler arasındaki münasebetler, spritüel sahada mukarenetlerden ziyade harplere, çarpışmalara, siyasî mes'elelere ve nihayet, basit bir çerçevede, iktisadî menfaat vukuatına münhasır bulunuyordu.

Mütekabil spritüel alış verisin vücut bulabilmesi ve gelişebilmesi için lisan, kültür ve din ayrılıkları hattâ uçurumları iki dünyayı birbirinden ayırıyordu.

Aynı zamanda yaşamış olan Bach ile Mustafa Itrî efendi veya Kara İsmail Ağa arasında, birbirlerinin varlıklarından ve eserlerinden haberdar olmak gibi bir münasebetin mevcudiyetinden bahsedebilmek için oldukça hayalperest olmak lâzımdır.

Her ne kadar her harbi bir sulh takip ediyor ve gerek harp sırasında, gerek ekseriya kısa süren ve iki taraftan birisi tarafından bozuluveren sulh devresinde menfi veya müsbet yollardan karşılıklı bir tanışma ve tesir hâsıl oluyordu isede İslâm - Şark dünyası ile Greko - Lâtin hıristiyan âlemin kalpleri ve ruhlarının derinlikleri iki ayrı kutub halinde kalmakta devam ediyordu. İki tarafın, tepeden tırnağa kadar örf ve âdeti, an'anesi, dini, dili, duygusu, düşüncesi, hulâsa bütün bir dünya görüşüle muhalif zaviyelerden birbirlerine asırlar boyunca pala ve kılıç salladıkları şartlar altında Bach ile Itrî arasında bir münasebetten nasıl dem vurulur?

Muhterem kardeşlerim, Yalnız uzun yıllar süren şahsî müşahedelerime istinad ederek değil, aynı müşahedeyi yapmak mevkiinde bulunmuş bir çok meslekdaşımın kana'atine de tercüman olarak ileri süreceğim ki böyle bir münasebet mevcuttur; O zamanlardan kalmış eserlerin şekil ve dış ya-

pılarının hemen arkasında gizli, bazan da pek âşikâr müşterek çizgiler ve tesirler halinde erbabına mâlumdur.

Çok defa Bach'ın viyolensel veya keman süvitlerinden tek sesli bir Saraband ile Kassam zâdenin bir semaisi, Bekir ağanın bir murabba bestesi, bir (Menuetto) veya (Gigue) parçası ile bir nakış yürük semai arasında garip bir surette espiri benzerlikleri, hattâ müşareketleri görülmektedir.

Bach'ın içinde doğduğu ve 65 sene yaşayarak bine yakın eser verdiği memleketinde bile ölümünden sonra tam bir yüz yıl unutulduğu, neden sonra IX uncu asrın ilk yarısında Memdelsohn tarafından yeniden keşfedildiği düşünülürse, bu muhalif rüzgârlar arasında bir zamanların âhenkli esintisinin sebebini araştırmak keyfiyeti büsbütün meraklı ve cazib bir mahiyet almaktadır.

Biliyorum ki bu sebepleri araştırmak ve bulmak, bütün insanlık ve milletler tarihinin en az 3000 yıllık bir parçasını arayıp taramaya bağlı muazzam bir mes'eledir. Yine biliyorum ki bana bahşedilen kısa sohbet zamanından daha da kısa aklım ve bilgimle böyle azametli bir mevzuu çözmek haddimin ve hakkımın çok üstündedir. Ancak bu sebepler arasında hatırıma gelenleri, huzurunuza kısaca arz etmekle ve ortaya istifhamlar koymakla iktifa edeceğim.

Bir az evvel (İslâm - Şark) ev (Greko - Lâtin) dünyaları arasındaki menfi cihetleri zikretmiş ve iki dünyanın XVIII inci asır musiki eserleri arasındaki karabetini göstermeğe çalışmıştım. Şimdi de iki dünyanın iştirâk noktalarını yani müsbet cihetlerini gözden geçirmeğe çalışacağım.

Evvela: Tarihlerin en karanlığı olmasına rağmen musiki tarihi öğretiyor ki antik medeniyetler devrinde, eski Mısır, Mezopotamya, Sümer, Hitit, Yunan ve Roma devirlerinde, Akdeniz havuzunun etrafında tek sesli ve küçük mahallî farklarla bir ve aynı musiki hâkimdi. Bu musiki İsadan evvel Litürjik teganniyat halinde İsrailde gelişmişti. Hıristiyanlığın zuhuru ile Romaya sirayet etti ve bir az sonra ilk hıristiyanların iman mücadelesinde en kuvvetli desteklerinden bir unsur halini aldı. Papa büyük Gregu-var tarafından tensik ve islâh edilen bu teganniyat onuncu asırdan sonraki Polifonik gelişmede başlıca melodik temel olmuştur. Şu halde Bach'ın şahsiyetinde en yüksek tekâmülünü bulan polifonik san'atın lahnî temeli Akdeniz medeniyetinin Şark kıyılarından gelmesidir. Eski Yunanlıların yabancı mânasına gelen Frigisti makamı sonradan firijien dediğimiz kilise tonu, klâsik Türk musikisinde Bûselik makamıdır. Bu makama eski Yunanda Frigisti denmesinin sebebi ise, onun

şarktan, yani Anadolu topraklarından gelmiş olmasındandır. Bu eski medeniyetler musikisinin mirası bu gün, şimalde ortodoks kiliselerinden başlayarak cenuba doğru müslüman camiinde, mevlevî tekkesinde musevî sinagogunda, İstanbulda, Suriyede, Mısırda hattâ en eski Kopt kiliselerinde, binlerce yılın aşındırma tesirine rağmen, değişmeden müşterek çehresile görülüyor, daha doğrusu işitiliyor. Milletler arası ölçüde bir musiki bilgini olan rahmetli hocam Rauf Yekta beyle birlikte Mısırda 1932 de toplanan musiki kongresine gittiğimiz zaman, orada bulunan müsteşriklerin refaketinde eski bir kopt kilisesine gitmiştik. Âyin başlayınca, duyduğumuz musikiden hayretlere düştük. Okunan parçanın bizim Osman dedenin bir âyin parçasından farkı, sadece güftesinin gâh lâtince, gâh arapça olmasından ibaretti. O Melodilerden alelacele Hamparsom notasile kaydettiğimiz notaları hâlâ saklamaktayım. Şu anda belki o kilisede ve falan yerdeki senagokta bizim yarın akşam radyoda neşredeceğimiz klasik Türk musikisi korosundaki melodilerden birisi söylenmekte ve o musiki ile ibadet edilmektedir.

Hulâsa, eski Akdeniz medeniyetinin bu günkü ileri Garp musikisi san'atına Bach yolula temel taşı olduğu muhakkaktır. Şu halde o medeniyetten tevarüs edip hele XVII inci asırda kemâl zirvesile Türklerin eline ulaşan bir musikinin, Bach san'atile bu kök ve temel bakımından bir müşareketi olması tabiidir.

2 — Medeniyetlerin ve san'atların etrafı duvarla çevrilmiş olmadığı malûmdur. Bilâkis medeniyetlerin izdivacıdır ki onları inkişaf ettirmiş, yeni medeniyetler doğurmuştur. Türkler 500 yıl evvel Bizansı fethettikleri zaman bu şehre kös ve tabıllerile, taraf taraf mehterlerile girmişlerdi; yani bir musiki san'atına vakıf ve sahiptiler ve onu Osmanlı imparatorluğunun yeni payıtahtına getirdiler. Fakat o pâyıtahtın eski sahiplerinin de eski Yunandan tevarüs ettikleri bir musiki san'atına Fatih'in o harikulâde tesamuh prensibine uygun olarak kulak vermekten geri kalmadılar.

Nitekim bizzat Fatih ve Kanunî devrinin ekalliyetine mensup hıristiyan veya Musevî Türk musikişinaslarının XVII inci asırdaki büyük bir mümessili olan Zaharya hem bir kilise zangoçu, hem de:

Gamzen ki ola sâkii çeşmi siyehi mest
Mest etmeğe uşşakı yeter bir nigehi mest

gibi klâsik şiir güftelerile murabba bestelerinin müellifi olan, Bach ayarında bir klâsik Türk bestekârıdır ve Itrî ile omuz öpüşerek bizim XVII inci asır sesimizi temsil eder. XVIII inci asırda Corci ve İlya, 19

uncu asırda tanburî Izak, daha sonraları Hamporsom, Nikoğos, Vasilâki, Nikolâki, Serkis, Andon, Hıristaki, Tatyos, Algazî, Ovrik, Bimen, Artaki vesaire. Şu halde yine bu koldan da Bizans hayat nizamında canlılığını muhafaza etmiş olan eski Akdeniz medeniyeti musikisile yeni bir münasebet kuran Türklerin getirdiği aynı musikinin, aynı kaynaktan beslenmişi olan Bach musikisile münasebeti mevcut olmak lâzım gelir.

3 — Burada bahis mevzuu ettiğimiz Türk musikisi klâsik dediğimiz musikidirki, bir taraftan da dinî ve mistik vasıflarını taşır. Bach musikisi de dinî ve mistiktir.

Mistik heyecan, hele san'at eseri halinde tezahür edince, vahdeti vücud'e veya Tirinite'ye müteveccih olmasının bir ehemmiyeti kalmadığını siz kardeşlerim en iyi takdir buyurursunuz. Şu halde XVII inci asır Türk klâsiklerile Bach arasında bir müşterek taraf daha bulmuş oluyoruz.

4 — Osmanlı Türklerile Avrupa, bilhassa orta Avrupa arasındaki dostça, düşmanca her türlü temasın zarurî tesirlerini de göz önünde tutmak icabedecektir. Bizim Alaturka tabirinin aslında (Alla Turca) yani Türk tarzında, Türk edâsında, Türk üslubunda demek olduğunu ve ilk defa olarak bu tarzda yazdıkları eserlere bizzat Garplı musikişinasların, Viyana klâsiklerinden Mozart ve Beethoven Biraderlerin eserlerine kullandıkları tâbir olduğunu düşünelim. Hep biliriz ki Mozart ve Beethoven biraderlerin (Saraydan kız kaçırma) ve (Atina harabeleri) operalarına Türkenoper ismi verilmiş ve bu tarza Alla Turca denilmiştir. Senfonik orkestraya, Hayden senfonilerile Türk davulu (Türkische Trommel), ve Türk zilleri (Türkische Zimben) ilk olarak Türk askerî müzikasının tesiri altında girmiştir. Mozart ve Beethovenin Türk marşlarının bizim kaybettiğimiz Yeniçeri musikisinin Viyana klâsikleri edâsına bürünmüş en orjinal örnekleri olmadığını kim isbat edebilir? Bunun gibi 1700 tarihleri etrafında İstanbul kiliselerinde Bach'ın veya muasırlarının eserlerini o zamanın Türk musikişinaslarının dinlemediğini isbat etmenin de müşkül olacağını itiraf etmek gerekecektir.

Şu halde, muhtemel ve gayri müsbet de olsa, bir takım karşılıklı tesirlerin Bach ve bizimkiler arasındaki benzerliği izah eden bir unsur olarak göz önünde tutulması ve araştırmaya değer bir mahiyette telâkki edilmesi icabeder sanırım.

Böylece, iki musikinin müşterek çizgilerini izah için tetkik mevzuu olabilecek en az dört nokta bulduk. Tarihî ve müzikolojik bir spekülasyona düşmekten ve vaktınızı almaktan korktuğum için bu noktalar ü-

Sembollerimiz kaldırılabilir veya değiştirilebilir mi?

★ M. C. D. ★

Masonluğun kendine mahsus doktrinleri de yoktur, doğmaları da yoktur, diyoruz; fakat bir çok sembolleri vardır, bunlar insanı düşünmeğe ve aramağa teşvik eder, hakikatlerin her seviyedeki duygu ve bilgiye göre daha belirli, daha etraflı kavranabilmesini sağlar, kanaatinde bulunuyoruz. Bununla beraber, ilimlerin ilerilediği, tefekkür hürriyetinin genişlediği bir devirde, artık, sembollerin ne lüzumu var, diyenler... çivi yazılarını sökmeğe, bir takım mitolojik efsaneleri çözmeğe ve harabelerde define ararcasına didişmeğe çalışmaktansa, üniversitenin ve çeşitli felsefe sistemlerinin bulup çıkardıkları müsbet fikirleri çıplak ve canlı bir şekilde mütalâa etmenin doğru ve kestirme bir iş olacağını ileri sürenler de yok değildir. Bu sonrakiler, bir bakıma, pek de haksız görünmezler.

— "Nedir o bir takım ancıklı, boncuklu işaretler? O bir sürü teatral jestler? O kıyafetler, kılıklar? Hele o insan duygusunu ve bilgisini adeta ridikülize eden otomatik merâsim, artık, bu asırda, çekilir şeyler midir? yollu düşünenler de vardır.

---

zerinde daha başka bir şey söyleyemiyeceğim.

Ancak, benim aklıma bir beşinci nokta daha geliyor. O da, insanların hangi medeniyet ve topluluk nizamına hangi inanışa sahip ve sâlik olursa olsun, hattâ araları karlı dağlarla, mesafelerle, silâhlar, kinler, nefretler ve menfaat tezatlarile açılmış olsun nihayet İnsan kardeşler olarak ayni tarihî devirler ve zamanlar içinde ister istemez birbirlerine benzedikleri gerçeğidir. XVII inci ve XVIII inci asırda Türk ve Garp bestecileri bu esrarlı ruh cizgisinde nasıl birleşmişlerse IX. uncu asrın, Türkiyenin haricinde kaldığı zannedilen, romantik dalgasında Chopin ve Schumann, İsmail dede ve Hacı Arif beylerle birleşmiş ve buluşmuşlardır. Gerçi lûgat ve tarih kitaplarının tarif ettiği mânada ne İsmail dedenin ne Hacı Ârif beyin Chopin gibi romantik olduğu söylenemez. Fakat eserlerin dikkatle yan yana getirilmesi, daha doğrusu (Kalp kalbe) getirilmesi bize öğretiyor ki, birbirinden habersiz yaşamış olan bu duygulu insanlar, en sağlam ifadesini masonlukta bulmuş olan İnsan kardeşliğinin mânasını, büyük san' atkâra mahsus bir duyuş kabiliyetile yakalamış oldukları için birbirlerine benzemektedirler.

Lâkin, dış âlemde, selâmlaşma, el sıkışma ve öpüşmeden tutunuz da, günlük hayatımızın bir çok hareketleri, din işlerile görevliler şöyle dursun, Üniversite ve Adâlet mensupları ile resmî memurlardan bir haylisinin sembolik râsimeleri ve üniformaları hoş karşılanırken ve hattâ bunlara ihtiyaç duyulurken, sadece bizim proformamızı yadırgamak haksızlık olmaz mı?.

Şemsettin Sami lûgati (Sym bole) ü şöyle izah ediyor:

"Bir hâlet ve sıfat-ı mâneviyenin tasvir-i mücessemi ve nişan ve alâmeti addolunan şey veya resim ve şekil, misâl-i mücessem, timsâl-i mücessem, alâmet-i zâhire."

(Larousse) da da şu tarif vardır:

"Tamamile ruhî ve ahlâkî bir şeyi his olunabilir tarzda ifade için kullanılan resim veya şekil."

(Voltaire) biraderimizin felsefe lûgatindeki sembol tarifi de şudur:

"Cérè, Cybèle ve Mithra esrarına vâkıf olanların birbirlerini tanımak için kullandıkları sözlere ve işaretlere Grekyalılar (Symbole) derlerdi."

Mason olmazdan önce bütün misterlerin, bütün sembollerin amansız bir düşmanı olan, bunları düzen ve yalan sayan (Voltaire), Mason olduğu gün kendisine verilen (Önlük) ü öperek, almış, o günkü nutkunda, "izzet-i nefis duygularını ilhâm edecek bunun kadar ulvî bir heyecanı şimdiye kadar hissetmediğini ve hiç bir vakit bu derecede minnettar kalmadığını" itiraf etmiştir; eğer Felsefe Lûgatini Mason olduktan sonra yazmış olsaydı sembolü hiç te öyle tarif etmezdi.

Sembol kelimesinin yanı başında (Allégorie, Emblème, Signe) gibi kelimeler de vardır; bunlardan her birinin mânası ve delâleti ayrı ayrıdır; fakat hepsinin aynı kapıya çıktığını ileri sürenler, yani hepsini müradif sayanlar da vardır.

Rus âlimlerinden (Nicolas Evreinoff), bütün lûgatçilerin bu hususta yanıldıklarını, hattâ "Sembolizmin psikolojik kanunu" diye bir eser yazmış bulunan (Ferrero)nun da o arada bulunduğunu anlattıktan ve bu kelimelerin Yunan dilinden iştikaklarını izah ettikten sonra diyor ki:

— "Herşeyi açık açık ifade ve izah edebilmek imkânı ve kudreti olsaydı sembol kullanmağa lüzum kalmazdı. Sembol, kelimelerle izahı mümkün olamayan bilgi ve duyguyu ifade eder. Meselâ, (Ebediyet) mefhumunu kavrayabilmeğe ve anlatabilmeğe bugünkü tecrübe ve ilmimiz müsait değildir, bu yüksek idrâki ancak sembollerle anlayabilir ve anlatabiliriz. Sembol tamamile hâlledilememiş ve tamamile tanınmamış olan, daima esrarlı kalan ve bizim amprik şahsiyetimizin çalışmalariyla tamamile hâlleri

mümkün olmayan şeylerin ifadesidir."

Biz yalnız semboller üzerinde konuşacağız, fakat müradif sayılan kelimelerle farkına, kısaca, işaret etmek yerinde olur.

(Signe), alelâde işaretlerdir; muhtelif teşekküllerin kullandıkları rozetler ve alelûmum nişanlar vesaire gibi. Bunlar arzuya ve zamana göre biteviye değişir, durur.

(Allégorie) lerde sebat ve istikrar yoktur, taşıdıkları mânaları halletmek mümkündür ve bunlar "ta'limî" mahiyettedirler.

(Emblème) lerde sebat ve istikrar vardır, lâkin anlamları açıktır.

(Symbole) lerin ise, kurucuları yoktur, müstakar ve zatî esasa dayanırlar; izahları zekâ ve his için tamamile mümkün olmayan ve daima hâl olunamamış bir mesele taşıyan ifadeye mâliktirler.

(Marc Saunier) nin "Felsefî, dinî, ve masonik sembollerin lejandı" adlı eserinde olsun, Madam (C. Renooz) un "Asırlar boyunca ve her topluluktaki beşer fikriyatının ve beşeriyet ahlâkı tekâmülünün tarihi" adlı, beş ciltlik, muazzam eserinde olsun sembollerden bir çoklarına hemen hemen her fikir müessesesinde, her inanış birliğinde rastlanıldığı bütün tafsilâtile izah olunmaktadır.

(Eski eserler Bilimi=Archéologie) isbat ediyorki, dünyamızın beş kıtasındaki münkariz milletlere ve medeniyetlere âit bâkiye eserlerde aynı semboller, adeta aynı el ile hâk ve nakş edilmişçesine, birbirinin aynıdır. Bir Asuri, bir Hintli eseri ile (Maya) medeniyetine âit bir eserde, Afrikada (Zambèze) in güneynide henüz bazı yerleri bugün bile meçhul olan bölgede yaşayan halka âit bir eserde aynı sembolleri bulmak mümkündür.

Tarihî sembollerden bir çoklarını deşifre etmiş olan Üniversite, sembollerdeki bu üniversalitenin hakiki sebeplerini, yayılma plânını şimdilik tamamile aydınlatamıyor. Din âlimleri bunların Allah tarafından telkin ve talim olunduğunu söylerler. (Ârif=İnitié)ler de derlerki, bunlar vaktile malûm iken sonradan kaybolan bir fennin işaretleridir; o fen "var olmuşu, var olanı, var olacağı" gösterirdi. Eskiler bu fendeki bilgilerini kristalize bir hâlde sembol şeklinde bizlere bırakmışlardır. Masonlar da derlerki, semboller fikir hürriyetinin anahtarlarıdır; bunların mânalarını deşifre etmeği Üniversiteye bırakarak, herkesi kendi zekâsı ve bilgisi ile başbaşa terkeden Masonluk, sembollere - bir rituelimizin dediği gibi - eslâf yadigârı olmaktan üstün bir değer vermez.

Demek oluyorki, sembollerin hedefi, din âlimlerince din, "initié"lerce kaybolmuş bir sanat ve fen, Masonlarca fikir hürriyetidir. Bundan dolayı, sembol-

Hakikatlerin araştırılmasındaki yollar

★ C. M. A. ★

Hakikatlerin araştırılmasında, malûm bir mesleki felsefiye olduğu kadar, her hangi bir senteze veya tamamen sübjektif bir kanaate de bağlanmak mümkündür. Bu yolda bağlanışların, beşer zekâsını devamlı bir "tenevvüre" ulaştırma yolunda müsbet tesirleri görülebileceği gibi; tehlikeli bir "doğma"ya bağlanma nevinden menfî tesirleri de bahis mevzuu olabilir. Bütün araştırmalarda asıl olan, devamlı bir tekâmüldür; ve bu türlü bir tekâmül ise ancak "tolerans" ile izah edilebilir.

Felsefî araştırmaların tarihî ve tabiî seyri bakımından, önce: "Naiv = metafizik = doğmatik", sonra "septik", daha sonra "kritik" en sonra da "positivist" olarak tecelli etmiş bulunan tefekkür grafiği, ferdi olduğu kadar, cemiyeti de değişik kanaatlerin tesirine maruz bırakmış ve bu hal, insanlık tarihinde "tolerans" aleyhindeki mücadelelere yol açmıştır. Bu itibarla insan ve cemiyet, bazen mutaassıp dindar, bazen müsamahakâr, bazen münkir, müterediddit, bazen de idealist

---

leri din âlimleri (nakliyat) ile, "initié"ler (Tradition) ile ve Masonlar da "libre-pensée" ile incelemeğe çalışırlar. Bu keyfiyet şu suretle de ifade olunabilir: Dinlerce doğma, initié'lerce doktrin ve Masonlarca sadece zekâ sembollerin mânalarını çözebilir.

O halde biz Masonlar, henüz açıklanması imkân altına girmemiş olan sembollerin mânalarını Üniversiteden öğrenmekle beraber, bir ritüelimizin dediği üzre, "hiç bir mektebe, hiç bir felsefeye ne taraftarlık, ne de aleyhtarlık etmiyerek", müsbet ve bitaraf ilimlerin ışığında zekâmızı işletmek mecburiyetindeyiz. Yine bir başka ritüelimizin dediği gibi, semboller ahlâk fikrinin de sâikleri ve vasıtalarıdır, delâletleri ve fikrin inkişafına ve tealisine hizmetleri dolayısiyle değerlidirler.

Bu itibarla, icad edilmeleri elimizde olmayan sembolleri değiştirmek te elimizde değildir. Ancak bunların kategorileştirilmesile meydana gelen "Derece" ler, kategorilerin çeşitli tertiplerine göre, değişebilir; muhtelif ritler, işte, bu suretle birbirinden farklıdır.

Sembolerin ifadeler ve hareketlerle teşhiri ve temsili demek olan ritüeller daima ilmî ve millî seviye ve ihtiyaç ile hemâhenktir.

Hulâsa olarak denilebilirki, semboller Masonluk "symphonie" sinin "thème" leridir.

veya materialist olmuş ve olmağa devam etmiştir. Fakat, tekâmül kanununa dayanan bütün bu kanaatler, "doğma" halinde tecelli etmedikçe, insan zekâsını müsbet ve verimli araştırmalara tahrik etmiş; baskı halinde tecelli ettikçe de tehlikeli bir taassuba yol açmıştır. O halde hakikatin araştırılmasında her hangi bir mesleki felsefiye bağlanmak, sadece tatminkâr bir kanaate sahip olmak değil, aynı zaman da tefekkür ve zekâ makanizmasının inkişafı bakımından zaruri bir temrinin icaplarını yerine getirmek demektir. Elverir ki, bu yolda bir "temrin" fikir hürriyetini tahdide müteveccih bir "tesir" yaratmasın. Onun için demokratik bir rejim, sadece insan sevgisinden değil, daha çok felsefî araştırmalardaki "tolerans" zihniyetinden doğan müsbet ve yapıcı bir tesirin rejimidir.

İnsanî araştırmalarda metafizik telâkkilere de sahip olmanın oynadığı role gelince:

Tabiat-üstü telâkkiler, primitif veya mütekâmil şekillerile, felsefî araştırmaların tatmin etmediği anlarda, beşerî tefekkürün ibda ettiği inanış, ve kanaatlerden başka bir şey değildir. Dinlerin basit ve hattâ en mütekâmil nevileri bile, sırf metafizik tahayyüllerle sınırlandırılmıştır. Felsefe ise daha çok bu sınırın dışında kalmaya çalışan bir tefekkür sistemi olma şıkkını tercih etmiştir. O halde metafizik tahayyüller, felsefî telâkkilere tedahül ettikçe, malûm ve meçhul âlemin problemleri arasında kademelenmiş çeşitli tefekkür sistemlerinin meydana gelmesine müteveccih bir rol oynayabilir ki, bu hal, bazen de felsefî araştırmaları tehlikeli bir "doğma" ya sürükleyebilir.

Bir çok ahvalde içtinap edilemiyen metafizik tahayyüller, ancak "enfüsî" ve hattâ "hususî" bir kanaat halinde kaldıkça, saadetbahş neticeler doğurabilir. Aksi takdirde bu türlü kanaatler, "fikir" ve "iman" hürriyetini tahdide müteveccih yanlış itikatların teessüsüne de yol açabilir. Halbuki insanlığın esas prensiplerinden biri, ancak "iman" hürriyetine temel olan bir toleranstır. Hattâ: "Kâinatın En Ulu Mimarı vasfiyle tanıyıp bağlandığımız Prensip telâkkisini bile "doğma" halinde telkin etmiyen ve bu telâkki dışında kalanların kanaatlerine tahammülü öğreten bir tolerans (Ludwig Keller)". Bu duruma göre hakikatlerin araştırılmasında felsefî ve metafizik telâkkileri gayeye ulaştıracak belli başlı "tesir"in, ancak müsbet bir toleranstan başka bir şey olmıyacağı kendiliğinden anlaşılır.

Cesaret ve şecaat (*)

★ G. H. T. ★

Türk tarihinin en parlak bir devrinin beşyüzüncü yıldönümünü tes'it ettiğimiz bu günlerde, bize bu eşsiz şehri hediye etmiş olan büyük ölülerimizin ruhlarını tâziz için size kitaplarda, mecmualarda, gazetelerde okuduğunuz, sinemalarda gördüğünüz şerefli menkibelerini tekrarlamıyacağım. En küçük askerden, başlarında bulunan Fatih'e kadar, her biri birer cesaret ve şecaat timsali olan o şanlı kahramanlara ithafen, size, cesaret ve şecaat hakkında bir kaç söz söyliyeceğim. Misallerimi, çok iyi bildiğiniz kendi tarihimizden almayacağım.. Türk edebiyatında, gelmiş geçmiş Türk askerinin kahramanlıklarını tasvir eden o kadar güzel sahifeler vardır ki, bunları, benim, bu acızımla hikâye etmiye yelteklenmekliğim, hodperestlik olur... Çok gerilere gitmiye hacet yok. Bugünün vakayiinden, Kore savaşlarından bahis yazılara bir göz gezdirelim. Hattâ gazetelerde çıkan makaleleri bile bir kenara bırakalım, Mehmetciklerin, ateşe giderken analarına, karılarına, çocuklarına gönderdikleri üç dört satırlık mektuplar, en güzel destanlardan güzel değil mi?

*
* *

Masonluğun güzel düstürlarından birinin: "Kendi zaafına karşı cesur ol, hakikatı müdafaa etmek yolunda şecaat göster" olduğunu biliyorsunuz.

Evet, prensiplerini, itikatlarını, fikirlerini, emin oldukları hakikatları hiç bir surette feda etmiyen insanlar, teemmül, tefekkür ve azmin mahsulü cesaretin temin ettiği metanetle kanaatlerinde sebat ederler... Sokrat'ın ölümü bunun parlak bir misalidir. Bizim tarihimizde de idealleri uğrunda hayatlarını feda etmiş nice büyük adamlara tesadüf ederiz: Mithat Paşaları, Namık Kemalleri yad etmekle iktifa edeceğim.

*
* *

Bir kaç türlü cesaret vardır. Hepsi ayni moral kıymeti haiz değildirler. Bir insan tab'an cesur veya korkak olabilir. Çok ateşin gençlere tesadüf ederiz. Bunlar, kanlarının deveranı, sinirlerinin hassasiyeti gibi fizyolojik sebeplerden dolayı, önlerini ardlarını düşünmez, atılgan olurlar. Meselâ Napoleonun generallerinden Prince Murat ele avuca sığmaz bir adamdı. Savaşlarda hep önde bulunurdu. Rus seferinde, kazaklar onun, dört nala koşan atının üstünde, elinde kılıç, askerlerinin başında, kendi saflarına saldırışını: "Hurra!" nidalariyle alkışlarlardı.

(*) Dernekte okunan bir tezden parçalar.

Bazı kimseler ise, başka başka fizyolojik tepkilerin tesiriyle bir tehdit veya tehlike karşısında benliklerini kaybederler. Bir kadın,bir çocuk, bir ihtiyar, hiç bir zaman bünyesi kemale ermiş bir erkeğin enerjisine sahib olamaz.

Cinsiyet, sıhhat, yaş, vücut teşekkülâtı ve diğer bazı hususiyetler cesaret ve zaaf üzerine müessirdirler.

Fakat zayıf bir insanın, bazı anlarda arslan kesildiği görülmüştür.

Meselâ küçücük bir çekirgeden korkan bir anne, çocuğunun hayatını kurtarmak için azgın bir boğanın önüne atılmakta tereddüt etmez. Çekingen, pısırık korkak bildiğimiz bir adamın, hiddetin tahtı tesirinde bulunduğu anlarda, bambaşka bir hüviyete girdiğini hayretle görmüşüzdür. İntihar maksadiyle kendini bir binanın altıncı katından sokağa atan nevmid bir insan için "ne cesaret" deriz.

Bence bu hareketleri "cesaret" kelimesiyle vasıflandırmak yanlıştır. Bunlar geçici bir heyecanın, marazî bir haleti ruhiyenin, kâh faideli, kâh muzır, kâh elim neticelerinden ibarettir.

O halde, cesareti bir fazilet telâkki etmekliğimiz için ne lâzım?

Evvelâ teemmüle müstenit olmalıdır. Saniyen samimî bir kanaata dayanmalıdır. Salisen fikir ile azmin birleşmesinden doğmalıdır. Bir kelime ile, karakterimizde kökleşmiş olmalıdır.

Hakikî cesarette, cesur adam kendine tamamiyle maliktir. O, hiç bir haricî tesirin altında değildir. Tehlikeyi bilir. Sevki tabii onu durdurmak ister, fakat manevî benliği bu korkuyu yener. Azmin kuvveti, hayvanî hislerini susturur.

Adalete ve vicdanî kanaatlarına sadık kalarak, bütün tazyik ve tehditlere rağmen, bir mâsumu mahkûm etmiyen hâkim; gayri kanunî emirlere boyun eğmeyen memur; bütün sınıfı cezadan kurtarmak için kabahati üstüne alan talebe, hakikî cesareti temsil ederler.

*
* *

Medenî cesaretle (courage civique) askerî cesaret arasında büyük bir fark vardır.

Roma tarihinden bir misal alalım: Oktav (Octave) erişmesi muhal görünen hedefine vasıl olmak için, şaşmadan çalışmış, önüne çıkan maniaları yılmadan aşmış, tuttuğu yoldan ayrılmamıştı. Fakat harp sahasında korkaktı. Askerlerinin şecaati, generallerinin kabiliyetleri olmasaydı tarihin ona verdiği "Ogüst" (Auguste) ismini kazanamazdı.

Aksine olarak savaşlarda ölümü istihkar eden nice kahraman zabitler vardır ki, bir mecliste söz söylemeye mecbur kalırlarsa, bir genç kız gibi terlerler, kızarırlar, kekelerler...

Azim ve sebata dayanmayan

cesaretin, hakikî cesaret olmadığını yine Roma tarihinden bir misalle canlandıralım: Brütüs şahsî hislerini, Sezara (Cesar) karşı beslediği muhabbeti, duyduğu bağlılığı feda ederek, bir tyran telâkki ettiği hâmisine karşı tertip edilen suikaste iştirak etti. Sezarın, bıçak darbeleriyle yere yıkılırken "Sen de mi, oğlum" sözlerini hatırlarsınız. Brütüs'ün, sevdiği bir insanı, hürriyet yolunda öldürebilmesi için, büyük cesaret sarfettiği şüphesizdir. Sezarın ölümünden iki sene sonra (M.E.4)2 cumhuriyetçilerin düşmanları (Octave) ile (Antoine), Filibe civarında Brütüsü, müttefiki Cassius ile mağlûp etmişlerdi. Partisi için çalışmaya devam az mile firar edecek yerde, Brütüs intiharı tercih etti. Çünkü hakikî cesaretin âmillerinden olan azmı -uzun süren mücadeleleri yüzünden- erimişti.

*
* *

Hiç şüphe yok ki cesarette zekâ ile azmin ayrı ayrı hisseleri vardır. Bir prensip için ölümü göze almak, zekânın telkin ettiği cesarettir. Fakat o ölüm ile karşı karşıya kalınca, ölmek için azmin yardımı lâzımdır. Galilee, fikir cesaretiyle inandığı hakikati bütün kuvvetiyle müdafaa etti. Fakat "inquisition" ve işkence karşısında, iztıraba karşı tahammül azminin iflâsı üzerine, iddiasını inkâr etti.

Tunanın şimalinden ve Vistül'ün şarkından başlıyan, ve bir aralık Mısırla Hindistanı da içine alan ülkeleri işgal etmiş olan bedevî Scythes aşairi (ki bunlar arasında Hün, Tatar ve Türkler de vardır) dinî âyinlerinde, ilâhlarından hiç bir niyazda bulunmazlardı. "Cesur bir insanın hiçbir noksanı yoktur" derlerdi. Bu sözleriyle, cesaret sayesinde her şeyin elde edileleceğini anlatmak istiyorlardı.

Şu hülâsaya varmış oluyoruz: Cesaret üç unsurdan müteşekkildir: **Bünye, zekâ, azim....**

*
* *

Şecaatı ekseriya, cesaretin müteradifi olarak kullanırız. Halbuki ikisi arasında oldukça mühim farklar vardır.

Şecaat, ruhumuzun bizi en tehlikeli şeyleri ifaya sevketmesinden doğar. Bir fenalığı yoketmek için -teşebbüsümüzün avakibini düşünmeden - ileri atılmak şecaatın emrettiği gayri şuurî bir harekettir.

Napoleon, harpte bazen kaçmanın da bir eseri cesaret olduğunu söylemiştir. Şecaat, kaçmayı meneder.. Ana kuvvetlerin münasip bir mevziye yerleşmelerine vakit temin etmek maksadiyle son nefer ve nefesine kadar bir tepeyi tutan yüzbaşı. bir cesaret nümunesidir. Fakat vaktinde ricat etmiyerek, düşmana büyük kayıplar verdirmek bahasına dahi olsa, şan ve şeref için ordusunu esir ettiren general, yalnız şecaat göstermiştir.

Bazı ahvalde, fikir ve azim

birleşmesinden mütevellit cesaret, bazı ahvalde ise şuurumuzu aşan bir tepkinin eseri olan şecaat daha faidelidir.

Fransız tarihinden şu iki misalle, fikrimi daha iyi izah etmiş olacağım: Kıral Louis Philippe'in sukutunu intaç eden 22-23-24 şubat 1848 ihtilâlinde, şair (Lamartine) Paris Belediye binasında bulunuyordu. Azgın, serkeş, müsellâh ve tehditkâr bir kalabalık Fransız bayrağının kırmızı olmasını istiyordu. Milletvekili olan (Lamartine), büyük bir metanetle, halkın bağırmalarına, küfürlerine, mütecavizane bakışlarına aldırış etmeden, kürsüye çıkıyor. Şair, tavrının asalet ve necabeti karşısında şaşalayan ve gayri ihtiyarî olarak sesi kesilen kalabalığın bir saniyelik sükûtünden istifade ederek, şu sözleri söylüyor: "Vatandaşlar, ben kırmızı bayrağı istemiyorum.. İstemiyorum çünkü üç renkli bayrağımız Empire ve Cumhuriyet devirlerinde bütün dünyayı dolaşmıştır. Kırmızı bayrak ise talimhanenin (Champs de Mars) sınırlarını aşmamıştır."

Lamartine, o gün, fikir ve azmin birleşerek nelere muktedir olduğunu, yani cesaretin neler yapabileceğini göstermiştir.

Şecaatın de ümid edilmedik muvaffakiyetler temin ettiğine bir misal:

(Coutras) savaşında (1587) 4 üncü Henri, kendi kuvvetlerinden çok üstün kuvvetlere sahip olan Joyeuse'ün ordusuna karşı hücuma başlayacağı esnada, onu muhafaza için önüne dizilen zabitana: "Efendiler, herkes yerine... Benim yerim baştadır.." emrini vermiş ve ölümünün doğuracağı bozgunluğu düşünmiyerek, öne atılmıştı. Bu şecaat karşısında, adamları büyük bir savletle harbe tutuşmuş ve, üstünlüğüne rağmen, Joyeuse'ü mağlûp etmişlerdi.

*
* *

Medenî cesaretin bir ahlâkî tarafı vardır.. Biz, Masonlar, azim ve zekâmızın bütün ef'alimizde, hissiyatımıza galebe etmesine çalışmalıyız. Hakikî cesareti, biz evvelâ kendi kendimizi terbiye ederek, zaaflarımızı yenerek, karakterimizi kuvvetlendirerek elde edebiliriz.

*
* *

Bir Masonda aranılan, ondan beklenen, şuura müstenid bir cesarettir.

Bilmem hatırlar mısınız, bir müsahebemde, Masonu şöyle tarif etmiştim:

"Genç Mason dikkatle çalışan bir çıraktır. Tenevvür etmek için buraya gelir. Az söyler, konuşanları dinler. Yaşı ilerledikçe Üstatların işine fiilen iştirak eder. O şimdi bilgili bir amele-dir. Üstat, kemale ermiş bir insandır. başkalarını tenvir ve idare edecek bir olgunluğa varmıştır. Hakikatı görür, hayale kapılmaz. Aklü selim ile çalışır ve bu çalışmalarından hiç bir menfaat beklemez, hiç bir gurur duymaz. Cesurdur, çünkü kendi

Saba Melikesi Belkıs

Yazan:
Gerard de Nerval

IV

Tercüme eden:
Cecil İpekçi

[Bir Ramazan gecesi Beyazıtta bir kahvede dinlediği hikâyeyi anlatan muharrir, hikâyesine devam ediyor.]

Şehir, Süleyman Peygamberin çizdiği resim üzerine kurulmuştu, sokakları düz ve birbirine müvazi idi, evler hep dört köşe ve birbirinin benzeriydi; bu haliyle şehir bir arı kovanına benziyordu. Melike dedi ki:

— Geniş ve güzel sokaklarda, rüzgârı tutacak hiçbir engel olmadığından gelip geçen, saman çöpü gibi uçacak; sıcaklar basınca da halk kavrulacak. Halbuki bizde, Magreb'te sokaklar dardır, karşıdan karşıya evler arasına çarşaflar gerilir ve sokaklarımız güneşin kızgın sıcaklığından korur.

Hazreti Süleyman cevap verdi:

— Anlattığınız şekil; simetri kaidelerine uymaz. - ve ilâve etti - İşte saray avlusuna geldik. Bu saray 13 yılda tamamlandı.

Melike sarayı pek beğendi. Hint usulünde, dört köşe sütunlariyle, heykelleriyle pek muhteşemdi. Aralarında şöyle konuşuyorlardı:

— Bunların hepsi benim eserimdir. Yapılacak işleri ameleye ben tarif ederim.

— Plânları çizen, yani arzularınızı yerine getiren kimdir?

— Hiram adında yarı vahşi bir adam. Dostum Tir kıralı gönderdi.

— Kendisini görüp başarısını tebrik etmek mümkün değil mi?

— O, insanlardan kaçar ve medholunmaktan hoşlanmaz. Durun bakalım, bir de (Mâbed) i görelim. Asıl o zaman hayretlere düşeceksiniz. Bütün bunlar benim buluşlarımdır. Hiram'ın görüşleri benim hayallerimin yanında pek sönük kalır. Mâbe-

---

bilgisini ölçmüştür, kusur ve noksanlarını araştırmıştır, ihtiraslarını yenmiştir, gideceği yolu seçmiştir, mes'uliyetlerinin büyüklüğünü müdriktir.. Üstat, emin adımlarla ve kemali cesaretle, vekarla, şuurla, terakki yolunda ilerliyor."

Yukarıda tasvir ettiğim Masonun kemaline vardığımız gün, yani kusurlarımızı, zaaflarımızı görmek ve onları yenmek cesaretini gösterdiğimiz zaman ancak, muztarip beşeriyeti saadete kavuşturmak için giriştiğimiz fikrî mücadelede verimli birer asker olacağız. Güzel ideallerimizi yaymak için bütün kuvvetimizle, bütün zekâmızla, bütün azmimizle ve -tekrar ediyorum- şuurî bir cesaretle yüksek idealimizi gerçekleştirmeğe çalışmalıyız.

din inşası beş yıldır devam ediyor, iki sene sonra tamamlanacaktır.

— Demek ki kendi sarayınızın inşası 13 yıl sürdüğü halde Allahınıza yaptırmakta olduğunuz büyük bir mâbet 7 senede bitebilecek.

— İşin değeri zamanla mukayyet değildir.

Melike sarayı ne kadar beğeniyor ve medhediyorsa, mâbedin yapısını o derecede tenkid ediyor, eksikli buluyordu; konuşmaya devam ettiler:

— Mimarı serbest bırakmadığınız anlaşılıyor. Çok kereste kullanılmış olmasına reğmen, göze bir sağlamlık hissi vermiyor.

— Maksaydım iç manzaranın ihtişamiyle dış yapı stilini ayırmaktı.

— Bu güzel heykeller, bu güzel hayvan resimleri kimin eseri?

— Hiram heykeltıraşlıkta da üstaddır.

— Bu işde de deha sahibi olduğu belli. Fakat şu melek heykelleri hem çok yaldızlı, hem de salonun hacmine göre çok büyük, değil mi?

— Ben, böyle olmasını istedim. Her biri 620 Talan'a mal oluyor. Görüyorsunuz, ya! Sade melek heykelleri değil, burada her şey altındandır. Duvar kaplamaları, tavan kenarları, masalar, şamdanlar, vazolar, her şey altından. Döşemeler de altın yaldızla süslenecek.

— Allahın uğrunda ne sarf etseniz yerindedir.

— Mâbedin çatısı bitmemiştir. Tahtımın tam karşısına gelecek olan "Autel" in temelleri atıldı. Tahtım fildişindendir. İki arslan ayak vazifesi görüyor; bunların ayak ucunda da 12 arslan yavrusu var. Bu tahta ilk defa oturmak şerefini bahşediniz! Oradan inşaatın umumî manzarasını daha iyi teftiş edebilirsiniz. Fakat, üstü henüz kapanmadığından güneş sizi rahatsız edecektir.

Bu sırada Melike, yanından asla ayırmadığı ve pek çok sevdiği (Hüd-Hüd) ü koluna aldı. Süleyman Melikeye hoş görünmek için kuşu okşamak istedi, fakat kuş müsaade etmedi. Melike, kuşun kulağına bir şeyler fısıldadı ve kuş bir ok gibi fırlıyarak havalandı, uçtu, gitti. Süleymanla Belkis konuşarak ziyaretlerine devam ediyorlardı. Bir aralık Melike dedi ki:

— Sadece altına kıymet vermek ve Rabbın mâbedinde başka madenlere bir hizmet vermemek doğru mu? Altından daha kıymetli maden yok mu?. Sizden bir şey rica edeceğim: Plânınızda benim de küçük bir değişiklik yapmaklığıma müsaade edermisiniz?

Birden hava karardı, ufuklara noktalar halinde beliren siyahlıklar gittikçe etrafı kapladı ve başları üzerine yaklaştı. Bir bulut, milyonlarca kuşlar sürüsüydü. Halka halka inmeğe, sarayı ve mâbedi yeşil buketler halinde kuşatmağa başladılar. Hepsi de (Hüd - Hüd) ün idaresi altındaydı. Mâbet ve saray, kuş kanatlariyle gölgelendi. Ve her biri kuş cıvıltısiyle doldu. Dekor pek muhteşem ve pek şairane idi. Süleyman pek hoşlandı ve hayretini izhardan çekinmedi.

Melike "Eğer bu fanteziyi beğendinizse, her zaman emrinize amade tutabilirim; parmağımdaki şu yüzüğün taşını ne zaman güneşe tutarsanız bu canlı dekor hizmetinize koşa-

caktır. Vakia bu yüzüğü size takdim ettiğimden dolayı süt ninem Sarahil beni tekdir edecektir, ama zararı yok" dedi ve yüzüğü Süleymanın parmağına geçirdi.

Hazreti Süleyman diz çökerek "Melikem, siz sadece insanlara, kırallara değil, bütün tabiata hükmetmeğe lâyıksınız. Lûtfedip tahtımı kabul buyurun. Ben de sizin en mutî' bir bendeniz olacağım" dedi. Melike teşekkür etmekle beraber "Bu işleri sonra düşünürüz; şimdi ziyaretimize devam edelim!" mukabelesinde bulundu.

Ziyareti sırasında, yerinden sökülerek bir tarafa atılıvermiş olan bir asma kütüğünü gören Melike, neşesiz ve düşünceli bir tavır aldı, gaiplere sesleniyormuşcasına "Cehalet, gaflet, gurur" diye bağırdı ve Süleymana hitab ederek, "Irkının babası Nuh'un diktiği bu asmayı neye söktürdün? Ecdadına niçin hürmetsizlik gösterdin?" diye sordu. Süleyman fena halde bozulmuştu, "Melikem, dedi, altın melek heykelleriyle süslü zeytin ağacından yapılan mihrabın konulacağı yere rastladığı için söküldü. Fakat, siz bunun Nuh tarafından dikildiğini nereden bilirsiniz?

— Senin hürmet etmediğin ve söküp attığın bu kütük senin neslinden gelecek olan son prense işkence etmek vasıtası olarak kullanılacak.

— Öyle ise, bu kütük parçalansın, yakılsın, külleri savrulsun!

— Hayır, hayır.. Allahın yazıldığı bozulmaz. Zira, o işkence gelecekteki hanedanının zaferini sağlıyacaktır. Mukadderat önünde diz çök!

Bu sırada, Melikenin kendisiyle görüşmek arzusu izhar etmesi üzerine arattırılan Hiram bulunmuş ve huzura getirilmişti. Hiram'ın asîl tavırları, ne riyaya, ne lâubaliliğe kaçmıyan edası Melikenin hürmetini celbediyordu, muttasıl sualler soruyor, plânları, eserleri, seyahatleri, memleketi ve ailesi hakkında geniş malûmat alıyordu. En nihayet şunu sordu:

— Burada ibda' ettiğiniz eserlerin sırlarını, herhalde dolaştığınız çöllerde öğrenmediniz, ustanız kimdir?

— Insanın fikri çöllerde ve tenhalıkta inkişaf eder. İlk ustam "inziva" idi. Gözlerimi hep mazinin hâtıralarına çeviriyor, yaşayan insanlardan kaçıyordum. Çünkü, insan, kendi hemcinsleri arasında kendini bayağı bulur. Ben de öyle idim. Bütün eserlerimi geçmiş zamanların azametli ilâhlarının tasvirlerinden, meçhullere gömülen metrukâttan kopya ederim.

Hazreti Süleyman söze karıştı:

— Sende putperestliğe, nifak telkin eden âbidelere meyil hissettim ve çok defa bu meylinizi kırdım.

Melike, Hiram'ı teselli edecek bir kaç söz söyledikten sonra devam etti:

— Muhterem üstad, memleketimiz olan Lübnan'da eskiden kalma harabeler çok mudur?

— Rüzgârın uçurup örttüğü kumdan kefenine bürünmüş şehirler ve yalnız bence bilinen toprak altı minareler pek çoktur. Havadaki kuşlar, gökteki yıldızlar için çalıştığım bir gündü. Maksatsız dolaşıyordum. Kayalar üzerindeki gördüklerimi zihnime hak ediyordum. Birden.... Fa-

kat asaletli dinleyicilerim sizleri sözlerimle sıkıyorum.

— Hayır, bu hikâyelerden hoşlanıyorum.

— Birden bir kayaya kalem çekicimle vurunca, ayağımın altındaki toprağın boşluktan ses verir gibi çınladığını duydum. Kayayı söktüm, bir mağara ağziyle karşılaştım. Kazıyı derinleştirdim ve genişlettim; öyle bir mâbet meydana çıktı ki. belki milyonlarca yıllardan beri toprak altında gizli bir hazine gibi saklı duran bu mâbedin ihtişamı, sanatı, güzelliği beni hayran etti. Sanatımın bütün maharetini işte bu tufan sularının altına gizlenmiş olan esere borçluyum.

Süleyman hiddetlendi, ve:

— "Tufan sularının altında kalmış olan dinsiz bir şehrin harabeleri, Tubal evlâtlarının, Kabil sülâlesinin yaptırdığı kanlı Henochia şehrinin harabeleri değil mi? Lânet olsun onlara! Benim yaptırdığım güneşin berraklığını aksettiren sade ve saf hatlarla süslenmiştir. Benim plânımdaki nizam ve yeknesaklık (Hâlik-i Âzam) a olan imanımızın sembolüdür." diye haykırdı.

Adoniram, aynı şiddetle cevap verdi:

— Kıralın plânı tamamiyle tatbik edilmiştir. Allah, seni bu yüzden takdir edecektir.

Melike araya giren bu soğuk mücadeleyi önledi, tatlı sözleriyle ve tebessümleriyle Hazreti Süleyman'ı teskin etti. Bu üç büyüğü bir arada görmek ve Belkis'e hayranlıklarını izhar etmek için kaynaşıyordu. Melike bütün bu deryalar gibi coşan ustalara ve amelelere hitab etmek, sanatlarından dolayı kendilerini tebrik eylemek istedi. Fakat, bu kükremiş dalgaları susturmak, bir nizam altına alarak sükûtu temin etmek kolay mı? Süleyman imkânsızlıktan bahsetti, Adoniram'ın, Melikenin iradesini derhal infaz etmek kabil olduğunu söyliyerek yüksek bir kayanın üzerine çıktı; halka karşı ellerile bir işaret verdi; dalgalar durdu, fırtınalar dindi; her sınıf sanatkâr grup grup toplanmağa başladı; ortalığı derin bir sykûn kapladı, her noktada intizam teessüs etmeye koyuldu.

Adoniram, sağ kolunu kaldırıp açık eliyle havada ufkî bir hat çizmiş, sonra bu hattın ortasından şakulî olarak kolunu indirmiş, yani Suriyelilerin, Fenikelilerin, Hintlilerin ve nihayet Yunanlıların kabul ettikleri büyük bir (T) harfi resmetmişti. Bu esrarengiz işareti üzerine insan ummanının bir dakikada sükûn kesbetmesindeki kudreti Süleymanı şaşırttı ve kendi hükmünün bir onbaşının hükmü yanında nasıl hafif kaldığını görerek üzüldü.

Melike münasip sözlerle işçi ordusunu taltif etti ve boynundaki inci gerdanlığı çıkarıp Adoniram'ın boynuna taktı. Adoniram, kamaşan gözlerle Melikeyi süzdü ve Melike de ona hayran nazarlarla baktı. Süleyman büsbütün hiddetlenmişti, kendi kendine söyleniyordu: Melike gökteki mahlûklara hükmediyor, bütün insanları da bir el işaretiyle bir mimar idare ediyor; fakat kendisinin

Ebediyete intikal edenler

Son aylar içerisinde sayılı günlerini doldurup aramızdan ayrılarak Ebediyet'e intikal eden kardeşlerimizin acısıyla yanıyoruz. Bu kardeşlerimizden her biri haricî hayatlarında, meslek ve vazifelerinde istikamet ve liyakatle çalışmış, iyi ahlâkı, faziletli zatlerdi. Savmi Uçan, İsmail Köni, Semih Seyfi Olcay, M. Ali Özekan, Rauf Onaran, Mustafa Hakkı Nalçacı derin bir saygı ve sevgi yaratmış kardeşlerimizdi. İleride kendilerinin hal tercümelerinden bahsedilecektir. Şimdilik kendilerine Tanrı'dan rahmet ve geride bıraktıkları muhterem âileleri efradı ile bütün Dernek âzasına sabırlar dileriz.

---

hükmü ancak birkaç dâhiyle birkaç nedimi üzerine nafiz.

Süleyman'ın karanlık düşüncelerini hisseden Adoniram, Melikeye gizlice: "Kendinizi Süleymandan sakınınız!" diye fısıldadı.

Saraya dönüş çok sâkin oldu. Hükümdarlar saraya girdiler. Süleyman, aczini tahlile, Melike, ustabaşını tahayyüle koyuldu. Adoniram, şakirdi Benoni'nin omuzuna dayanmış bir halde atölyesine dönüyor ve yolda Benoni'nin Melikenin zekâsı, güzelliği ve zarafeti hakkındaki duyduğu hayranlıklarının ifadesini dinliyordu.

Güzel sözler

Şer ahlâksızlarla beraber doğar, lâkin onlarla beraber ölmez.

Nezakete liyakatin şartı başkalarını nezakete lâyık görmektir.

İhtirasatına mağlûp olan insanlık iradesine hâkim olamaz.

Sen ihtirasatını öldürmekte kusur edersen ihtirasatın seni öldürmekte müsamaha etmez.

Mahbubu kulûp olmak şefik ve munis bir kalb taşımağa tevekkuf eder.

Kusurlarını müdrik olanlar, insanların en munsıf ve basiretkârıdır.

Kötü huy ve hareketlerden dolayı dostun itabından, düşmanın zemminden evvel kendini muaheze et.

Mason Dünyasından Haberler

Fransız masonlar, Çanakkale ve Yenice zelzele felâketzedelerine 120.000 Franklık bir yardımda bulunmuşlardır.

Londra'nın yeni Belediye Başkanı Sir Frederic Rowland, 74 yaşlarında bir Mason olup bu kerre (Guildhall Lodge No. 3116) adlı locanın reisliğine seçilmiştir.

Birleşik Amerika ilk Cumhur Reisi Georges Washington'un Masonluğa girişinin 200 üncü yıl dönümü münasebetile binlerce Amerikan locası önümüzdeki Ekim ve Kasım ayları içerisinde büyük merasim yapmağa hazırlanmaktadırlar.

(Dergimizin bu sayısının fransızca kısmında G. Washington'un hal tercümesine âit bir yazı vardır).

Lord Carnavon ile birlikte 3 Şubat 1924 de Firavn Tout - Ank - Hamon'un mezarını açan 22 âlimden bugün hayatta ancak iki kişi kalmıştır. Bunlardan biri olan Dr. Kinnamon, Kaliforniyada bir locada yaptığı konuşmada mezarın nasıl açıldığını ve mumyanın üzerindeki Mason önlüğünün nasıl bulunduğunu tafsilâtile anlatmıştır. Aynı zat İllinois'da bir locada yaptığı son konuşmasında Mısırdaki araştırmalarına ve buluşlarına dayanarak Masonluğun XVII. asırda başladığı hakkındaki mütalâanın yanlış olduğunu, arkeolojik etüdlerin Masonluğun Firavunlar zamanında Hintten Mısıra geldiğini isbat etmekte bulunduğunu ileri sürmüştür.

René Raymond tarafından Paris'te yayınlanmakta olan fransızca (Centre d'Etudes) adlı mecmuanın 23 üncü sayısında, Dergimizin şubat 953 nüshasında çıkan "Esprit Maçonnique" başlığı altındaki yazı iktibas ve neşredilmiştir.

"New-York Herald Tribun" gazetesinin yazdığına göre, New-York'ta 2800 mason'un iştirakiyle yapılan bir toplantıda, 50 yıldanberi "The Metropolitan Life Insurance Co."nın reisi bulunan **Frederick Ecker**'in başarıları kutlanmış ve aynı oturumda, İngiltereden bu toplantı için gelmiş bulunan (Pennicilline) kâşifi **Sir Alexander Fleming'in** keşfi sayesinde insanlığa yaptığı büyük ve eşsiz hizmetlerin şükran nişanesi olarak kendisine bir şeref diploması verilmiştir.

71 yaşında olan Sir. A. Fleming 44 yıledanberi mason'dur. Kendisinin hizmetleri hakkında New-York İstinaf Hâkimi C. W. Frossel'in irad ettiği nutuk haklı olarak pek ziyade alkışlanmıştır.

Yine bu şerefli toplantıda, Edward Carman "Tıbbei araştırmalar ve insanlığın selâmeti" adlı tesisin bugüne kadar bir milyon dolarlık bir gelir sağladığını ve bu paranın bir buçuk milyon dolara çıkmasının umulduğunu bildirmesi de hazır olanları sevindirmiştir.

ETUDE DE LA VRAIE JUSTICE OU DE LA RÉELLE ÉGALITÉ, LIBERTÉ ET FRATERNITÉ DES HUMAINS

II

★ Z. ★

I — De La Loi de l'égalité des Droits.

Qu'est ce que l'égalité des droits?

L'égalité des droite est la validité réelle et réciproque des droits de tous les humains sans aucune distinction de rang d'influence, de croyance, de race, de tradition, de domination, et d'autres causes et raisons. Donc, l'égalité des droits est le parfait équilibre des pouvoirs des gens, des peuples, des nations, des Etats et des gouvernements.

Si ces droits bons, justes, logiques, louables, c'est à dire à la satisfaction du monde sensé, on n'a qu'à dire qu'on est égal à tout ce qu'il y a de vrai, de possible, d'honnête en droit. Dans le cas contraire, on doit corriger et remanier toutes ces lois qui font du tort à la réelle loi de l'égalité des droits des humains qui ne sont nés que pour vivre en meilleure harmonie, avec sympathie réciproque, dans des conditions de régularité, de clémence, de sincérité et de secours mutuel.

Alors, aimons cette égalité sans anarchie qui est conforme à nos droits innés, acquis, logiques et justes renonçant aux lois fausses formulées par certains fourbes prétentieux qui s'arrogent le droit de diriger la destinée et les intérets du genre humain sous des promesses d'égalité fallacieuses.

II — de la Loi de l'Egalité des Devoirs.

Qu'est- que l'égalité des Devoirs?

Nous savons déjà qu'un droit est ce qu'on a à recevoir ou à demander d'un autre, à condition quel'on ait raison de le réclamer. C'est dons être créancier. Le devoir est ce qu'on doit rendre, payer à un autre. Par censéquent c'est aussi être débiteur, c'est être redevable envers quelqu'un de ce qu'on a obtenu de lui et que l'on est chargé, obligé de lui rendre. En ce sens, le devoir est un engagement tantôt matériel, tantôt intellectuel et tantôt moral. Il est réciproque, car la vie de l'homme impose la nécessité de cette réciprocité. Partant, l'égalité des droits amène tout naturellement la nécessité de la réciprocité des devoirs. Ce qui est indispensable de savoir ici, c'est qu'un devoir est en même temps un droit pour celui qui veut le remplir, contre tout empêchement de la part d'un autre. Car le devoir est l'équivalant du droit tant qu'on est honnête, bien disposé, exact à le remplir,

LA VIE MAÇONNIQUE de GEORGES WASHINGTON

★ H. NORAD ★

Le 4 Novembre 1752 on frappait irrégulièrement à la porte de la Loge No 4 de Frederickburg. Le postulant qui frappait ainsi était Georges Washington. Il était agé de 20 ans et n'avait pas encore atteint l'age réglementaire pour son admission dans une Loge. Cependant, la porte s'ouvrit quand même devant le futur Président

---

et tant qu'on peut le faire, selon ses conditions logiques et favorables.

C'est ce qu'on apprend dans le droit et le devoir des gens, et dans le droit et le devoir international, sans parler de nos préceptes maçonniques. En effet, dans le droit des gens on étudie à la fois les devoirs des gens aussi bien que ceux de la collectivité, car sans devoir, aucun droit ne pourrait exister. Quand on n'a pas le sentiment du devoir, on est brute et agresseur. Il en est de même entre les nations, les peuples, les Etats, les gouvernements qui ne sont formés que unitées des humains, Donc, le devoir et le droit se combinent et ne forment qu'une même autorité égale en service. Le devoir est un droit et le droit un devoir par la nécessité indispensable de l'harmonie de la vie sociale réelle de l'homme.

des Etats Unis d'Amerique vu que les enquêtes avaient révélé les qualités, bien au dessus de la moyenne, dont la nature l'avait doté. Le jeune et brillant apprenti avança rapidement et le 4 Août 1753 il était initié au grade de Maître. Il avait juste 21 ans.

Au milieu du XVIII ième siècle, deux frères, John et Lawrance Washington, descendants d'une famille noble d'Angleterre enrichie sous le règne Charles Ier, débarquaient à Virginia comme émigrés, et acqueraient d'immenses terres à Westmoreland. Georges était l'arrière petit fils de l'un de ces deux frères. Sa famille ayant déménagé en 1732 dans le Comté de Strafford, vis à vis de Fredericksburg, quelque temps après sa naissance, c'est là qu'il fit ses premières classes et, dès son entrée à l'école il se fit aprécier par son intelligence et surtout par ses aptitudes pour les mathématiques.

Son frère Lawrance, avait épousé une parente de Lord Halifax, membre de la Chambre des Electeurs -Hause of Burgesses- et à ses côtés, le jeune Georges Washington avait trouvé un accueil chaleureux auprès des grandes familles de Virginia. Bientôt il se fit hautement

apprécier par ses manières distinguées, son aisance, ses sentiments élevés et sa moralité sans reproche dans ce milieu aristocratique. Aussi bon danseur que causseur agréable, sachant inspirer confiance à son entourrage, le jeune homme devint dans peu de tems un intime de ces vielles familles qui le reçurent â bras ouverts.

Après avoir terminé brillament ses études, Georges apta pour la carrière militaire et gràce a ses capacités, et aussi à l'influence de son demi frère Lawrance, il fut rapidement promu Major, puis Lieutemant Colonel du Régiment de Virginia, puis Général de Brigade et enfin adjoint du Général de Brigade et enfin adjoint du Général anglais Braddok.

Tout en poursuivant sa carrière militaire, Georges continuait à frequenter sa Loge où il se faisait aimer et apprécier par son attachement exemplaire à la maçonnerie, la droiture de son caractère ainsi que sa fermeté et la puissance inebranlable de sa volonté. De sorte que, sa carrière maçonnique avait été aussi rapide que sa carrière militaire, et il avait obtenu ses cordons maçonniques avec autant de facilité que ses galons de Général.

En effet, le 23 Juin 1777, il était proposé comme grand maître de da maçonnerie à Virginia. Proposé bientòt par la Loge militaire "Uuion" de New Jersey comme Grand Maître des Etats Unis d'Amerique, sa candidature était approuvée par la Grande Loge de Pennsylvania, et le 13 Janvier 1780 il était installé comme tel. Le Général Georges Washington devenait ainsi le plus haut Dignitaire de la Maçonnerie du Nouveau Monde.

Pendant tout le cours de sa vie, Georges Washington avait tenu à assister à toutes les fêtes, cérémonies ou réunions maçonniques malgré ses occupations profanes auxqelles il était obligé de consacrer une grande partie de son temps, soit dans l' Armée, soit, plus tard à la Maison Blanche.

En Octobre 1781 il visitait en compagnie du Général La Fayette la Loge No 9 de Yorktown et y rencontrait l' accueil le plus chaleureux et le plus fraternel. En 1782 il recevait un tablier d'honneur envoyé de France par les frères Elkanah Watson et M. Cassoul lesquels avaient été les agents du Gouvernement Américains en France, pendant la révolution. Et enfin en Aôut 1784, un tablier d'honneur brodé sur la plus belle soie de Lyon, par Madame La Fayette, lui était offert à Wise Tavern, à Alexandria, le jour de la Saint Jean. Le premier de ces deux tabliers se trove actuellement en la possession de la Loge No 22 Alexandria - Washington, nom qui avait été donné à Loge Alexan-

dria en l'honneur de Washington après sa mort, tandis que le second, soit le tablier La Fayette se trouve dans le Trésor de la Grande Loge de Pensylvania.

Le Général Washington n'a jamais céssé d'accorder sa protection à tous les maçons qui en étaient digne et, à cet effet, il choisissait toujours ses officiers parmi les maçons. D'autre part, il accordait son assitance à toutes les Loges des Etats Unis d' Amérique, les exhortant à travailler avec persévérance au relèvement moral et intellectuel de la population de tous les petits Etats dont l'ensemble formait la Grande République des Etats-Unis.

Georges Washington fût élu Président des Etats-Unis le 30 Avril 1789, pendant qu'il était Vénérable de la Loge No. 22 Alexandria et prêta le serment d'usage sur la Bible appartenant à la Loge No. 1 de New York City. Il fut ainsi, dans l'histoire de l'Amérique du Nord le seul citoyen ayant cumulé pendant de longues années, la plus haute Magistrature du pays, en tant que Président de la République, avec les fonctions de Vénérable de sa Loge.

Le 18 Septembre 1793 le Président Washington présida à la cérémonie de la pose dela pierre angulaire de l'édifice historique du Capital, au nom de la Grande Loge de Maryland. Le maillet dont il s'est servi à cette occasion lui fut offert par le frère Valantine Reintzel, vénérable de la Loge No. 9 de Georgetown. Ce maillet avait été spécialement fabriqué pour la cérémonie. La manche était en bois, et tête du même marbre de Maryland que celui employé dans la construction du Capital. Il se trouve actuellement conservé dans le trésor de ladite Loge.

La truelle ayant servi à cette cérémonie était en argent avec un manche en ivoire. Cette truelle également historique a été employée à maintes reprises, en 1791 puis en 1847 et en 1848 pour des momuments érigée à la mémorie du Grand patriote. Enfin, et en dernier lieu, il fut employé o l'occasion de la pose de la pierre angulaire du "Washington Masonic Natiônal Mémorial" a Shooters' Hill à Alexandria. Elle se trouve actuellement conservée dans le trésor de la Loge No. 22 Alexandria - Washington.

Le Président Washington réélu en 1794, refusa d'accepter la Présidence pour une troisième période, à l'expiration de son mandat, et se retira dans sa plantation de Mount Vernon pour y passer dans le calme et la paix le reste de ses jours. Le 14 Décembre 1799, après une courte maladie il rendit le dernier soupire, laissant derriere lui le souvenir d'un homme droit et honnête, d'un grand patriote et d'un parfait maçon, aimé et vénéré par tous ses concitoyens.

L'Esprit Maçonnique

★ M. Louat ★

II

L'Esprit Maçonnique est l'esprit du Progrès! C'est dans ce sens que l'espris maçonnique, qui croit au meilleur avenir des hommes, est encore une foi. Il est peut être la seule foi qui subsiste aujourd'hui. Il représente, conserve, répand et sauve le principe de la vie collective et individuelle. Il est, en effet, un esprit d'ordre et de synthèse. La Franc-Maçonnerie prépare un ordre normal venu des nécessités réelles des hommes, exactement. étudiées et de l'ordre le plus réfléchi, le plus juste! Elle cherche à le maintenir une fois qu'elle l'a fait prévaloir par l'adhésion intime des consiences; elle détient dans ses Temples un modèle. Descartes affirmait que l'ordre affranchit la pensée. "La Maçonnerie prépare un refuge, une arche d'alliance,un centre de ralliement où les hommes peuvent mettre en commun les trésors de l'Humanité, en s'invitant à en bénéfi cier reciproquement. Pourquoi? Parce que la morale da la Franç -Maçonneri n'est pas enchaînée à une croyance religieuse, ni à une théorie philosophique. Elle est formée de ce fonds commun de préceptes qui enseignent à l'homme à être meilleur, afin de devenir plus heureux et que l'on trouve dans toutes les religions, dans toutes les philosophies, où ils furent déposés par les Sages de tous les pays

Mais l'Esprit Maçonnique est également un esprit d'avenir. A la parole religieuse: "Aimez-vous les uns les autres" il ajoute: "prouvons-le en nous aidant les autres. "Notre Ordre le permet mieux qu'aucune église et aucun parti, ainsi l'esprit maçonnique, esprit d'amour et de justice, soutient notre effort qui possède le meilleur du sentiment religieux; Pour nous, la consience est la vie même, car, nous savons qu'il ne saurait y avoir de Sérénité, que par elle et en elle!

Pour parvenir à une rénovation morale des êtres et à une rénovation matérielle des choses, si nécessaires dans notre

époque désaxée, l'esprit maçonnique régénère les âmes, donne une impulsion nouvelle plus vigoureuse aux consciences, façonne les caractères; ainsi la Maçonnerie crée des hommes tout en leur rappelant que c'est à leur effort personnel qu'ils devront de le devenir et de le demeurer; ils s' affranchiront d'un état mineur par le travail continuel de leur propre esprit.

Les religions ou les partis totalitaires disent: "Ne discutez point, voyez, obéissez, exécutez." "La Maçonnarie, image de la conscience, vous dit d'abord et toujours "Réfléchissez par vous-mêmes et obéissez d'autant plus que vous avez compris que là est votre devoir; qu'il soit encore plus absolu de ce fait et mieux accompli que celui du profane qui ne sait pas pourquoi." Ainsi la Raison devient fille de la Pensé et c'est cette dernière qui nous ménera vers les Sociétés Supérieures; or, l'esprit maçonnique est, justement, l'Esprit de la Pensée en action!

Mais, l'Esprit Maçonnique est aussi l'Esprit de l'Honneur, qui a été si admirablement défini par le poète philosophe Alfred de Vigny dans son admirable conte: "La Canne de Jonc" où il dit: "Que nous reste-t-il de sácré? Dans le naufrage universel des croyances, quels débris où se puissent rattacher encore les mains généreuses?.. La moindre pensée produit des actes aussi grands que jadis la foi la plus fervente. Parmi nous les croyances sont faibles mais l'homme est fort... Oui, cette sombre mer, j'ai cru apercevoir un point qui m'a paru solide... Cette foi, qui me semble rester à tous encore et régner en souveraine, est celle de l'Honneur. Ce n'est point une idole, c'est pour la plupart des hommes un dieu et un dieu autour duquel bien des dieux supérieurs sont tombés. La chute de tous leurs temples n'a pas ébranlé sa statue. Cette vertu semble venir de nous-même et tendre à monter jusqu'au Ciel. C'est une vertu toute humaine que l'on peut croire née de la terre, sans palme céleste aprés la mort." Îl c'est la vertu de la Vie!.... L'homme au nom d'Honneur sent réellement quelque chose en lui qui est comme une part de lui-même et cette se cousse réveille toutes les forces de son orgueil, de son énérgie; une fermeté invincible le soutient contre tous et contre lui-

même à cette pensée de veiller sur ce tabernacle pur qui est dans sa poitrine comme un second coeur où siégerait un dieu. De là lui viennent des consolations intérieures d' autant plus belles qu'il en ignore la soucre et la raison véritables; de là aussi des révélations soudaines du vrai, du beau, du juste et de là, une Lumière qui va devant lui. L'Honneur, c'est la conscience, mais la conscience exaltée C'est le respect de soi-même et de la beauté de la vie portée jusqu'à la plus pure élevation, jusqu'à la passion la plus ardente. L'Honneur, c'est la pudeur virile!...

L'Honneur produit des actes de bienfaisance que l'évangélique charité ne surpassa jamais; il a des tolérances merveilleuses, de délicates bontés, des indulgences divines et de sublimes pardons. Toujours et partout, il maintient dans toute sa bonté la dignité personelle de l'homme... Et le poête termine: "La pierre de son autel est peut être, celle du Dieu inconnu. L'aimant magique de cette pierre attire et attache les coeurs d'acier, les coeurs des forts." Pour que les idées vivent, il faut des hommes d'Honneur décidés à les defendre, à les servir, à les faire triompher. Ces hommes séuls savent être réellement émus et comme le faisait remarquer Victor Hugo: "Les grandes fermetés viennent des pleurs. Les émus sont les bons; les émus sont les grands. Tout martyr a été ému. Les hommes d'honneur seuls ont le sens de la générosité et de la rectitude dans la consigne du Travail. Comme on fait son rêve, on fait sa vie. Notre conscience est l'architecte de notre songe. Et le grand songe s'appelle: Devoir! Il est aussi la grande Vérité."

LE SYMBOLISME
A TRAVERS LES PIERRES PRECIEUSES
IV
LE SAPHIR

★ H. NORAD ★

SAPHIR. En hébreu la plus belle chose;
Bleu, il règne partout, sauf sur la Rose.
Il est dans les reflets de l'Océan
Où plane sans souci le Pélican.
Dans l'azur du ciel, parfois dans un conte
Qu'aux petits enfants grand-père raconte.
Et dans l'heure exquise vers le soir,
L'heure du berger au retour du manoir.
Il est dans les yeux de la femme
Un attrait troublant qui captive l'âme.

Bleu, fut le cordon par le Roy prescrit
Aux nobles Chevaliers du Saint-Esprit.
Bleues, Les Filles de l'Annonciade,
Bleue, des femmes auteurs la pleïade.
Bleu, le Myosotis couleur Saphir
Qui exprime un fidèle souvenir.
Bleue, la lavande au parfum unique,
La pervenche et enfin la véronique
Qui dans le langage imagé des fleurs
Signifie fidélité du coeur.
Bleu, l'aconit qui naquit de Cerbère
Ralant, vaincu par Hercule naguère.

Bleu! rêve délicieux de Printemps
Qui hélas! ne dure pas bien longtemps.
Rêve de mariée mettant sa robe
Qu'il faut pourtant enlever avant l'aube.
C'est un rêve taillé dans du satin
Rêve d'amour mourant vers le matin.

C'est de la femme l'astucieux mensonge
Qui dans la quiétude nous replonge.
C'est l'objet cher qui nous fuit tout moment
Et toujours plus loin vers le firmament
Tel l'oiseau bleu, l'objet agréable
Que nous aimons quoiqu'insaisissable.
Opposé au rouge, couleur de feu
Et de mâle virilité, le bleu
Berçant de sa paleur tendre et caline
C'est bien la passivité féminine.

C'est la plus belle chose en vérité
Car il évoque la Fidélité
Mais comme toutes choses vraiment belles
La Fidélité a aussi ses ailes,
Pour nous quitter comme un vil déserteur
Profitant toujours de notre torpeur,
Et s'envoler soudain - nous laissant blême -
Comme un enfant expirant sans baptême.
Désespérés, nous l'implorons en vain.
Trop tard! elle a glissé entre nos mains.
Inverse de la passion tenace
Et de l'espérance qui nous enlace,
Guidant à la lueur de son flambeau
Nos pas, sans nous lâcher jusqu'au tombeau,
FIDELITE - déception amère -
Et certes, le plus souvent éphémère.

Ainsi dans ce monde d'illusions,
Le SAPHIR a donc une mission.
Car il égaye et embellit la vie,
Vers le beau il nous guide et nous convie.
Qui, faisons en bien franchement l'aveu.
Par attavisme nous aimons le bleu.
En nous rendant compte qu'il est volage
Nous le chérissons toujours davantage,
Et craignons chaque instant le voir s'enfuir.
C'est pourquoi nous aimons tans le SAPHIR.

REMÈDES CONTRE LA VIOLENCE ET LA HAINE

Ces remèdes contre la Violence et la Haine où se trouvent-ils?

Nulle part, en aucun lieu du monde! Aucune parole ne peut accomplir ce miracle d'étouffer la haine au coeur des hommes; nous ne pouvons rien contre la haine des autres et toutes les concessions, tous les pardons accordés, tous les sacrifices consentis par les victimes désignées à la vindicte des hommes cruels et méchants, n'empêcheront pas les crimes.

NOUS NE POUVONS PAS GUERIR LES HOMMES DE LEUR HAINE: EUX SEULS PEUVENT S'EN GUERIR.

Mais il faut pour cela, qu'ils aient compris que leur haine et leur violence est pour eux une souffrance et l'aveu d'autres souffrances aussi, plus secrètes

Il faut, pour cela, que les hommes aient compris que leur haine est née de leur ECHEC, et d'une DEFAITE INTERIEURE, bien plus que d'une défaite extérieure et d'une révolte contre certains commandements des hommes.

Il faut, pour cela, que tous les rèvoltés sachent que ce qui les condamne au des espoir, est bien moins la fatalité ou l'acharnement contre eux d'un "Sort" contraire, que l'ignorance dans laquelle ils sont "des moyens de vaincre et d'atteindre au bonheur."

Il faut que renonçant à se venger, sur les faibles, de leur propre faiblesse devant l'Ordre immuable du monde, ces hommes consentent à se vaincre eux mêmes et à s'obliger à trouver en eux - mêmes des possibilités d'accord avec les autres hommes et tous les objets de cet univers.

Il faut donc qu'ils parviennent à une connaissance approfondie de leur propre coeur, qui seule leur rendra possible la victoire sur eux-mêmes, et à une connaissance plus complète des lois primordiales qui régissent l'ordre universel.

Afin qu'ayant découvert leur propre noblesse, d'une part, et la majesté du Monde organisé d'autre part, ils sachent accorder l'une à l'autre et parvenir ainsi à l'HARMONIE, c'est à dire A LA PAIX intérieure et extérieure.

Docteur Henri Arthus
(L'Evecil)

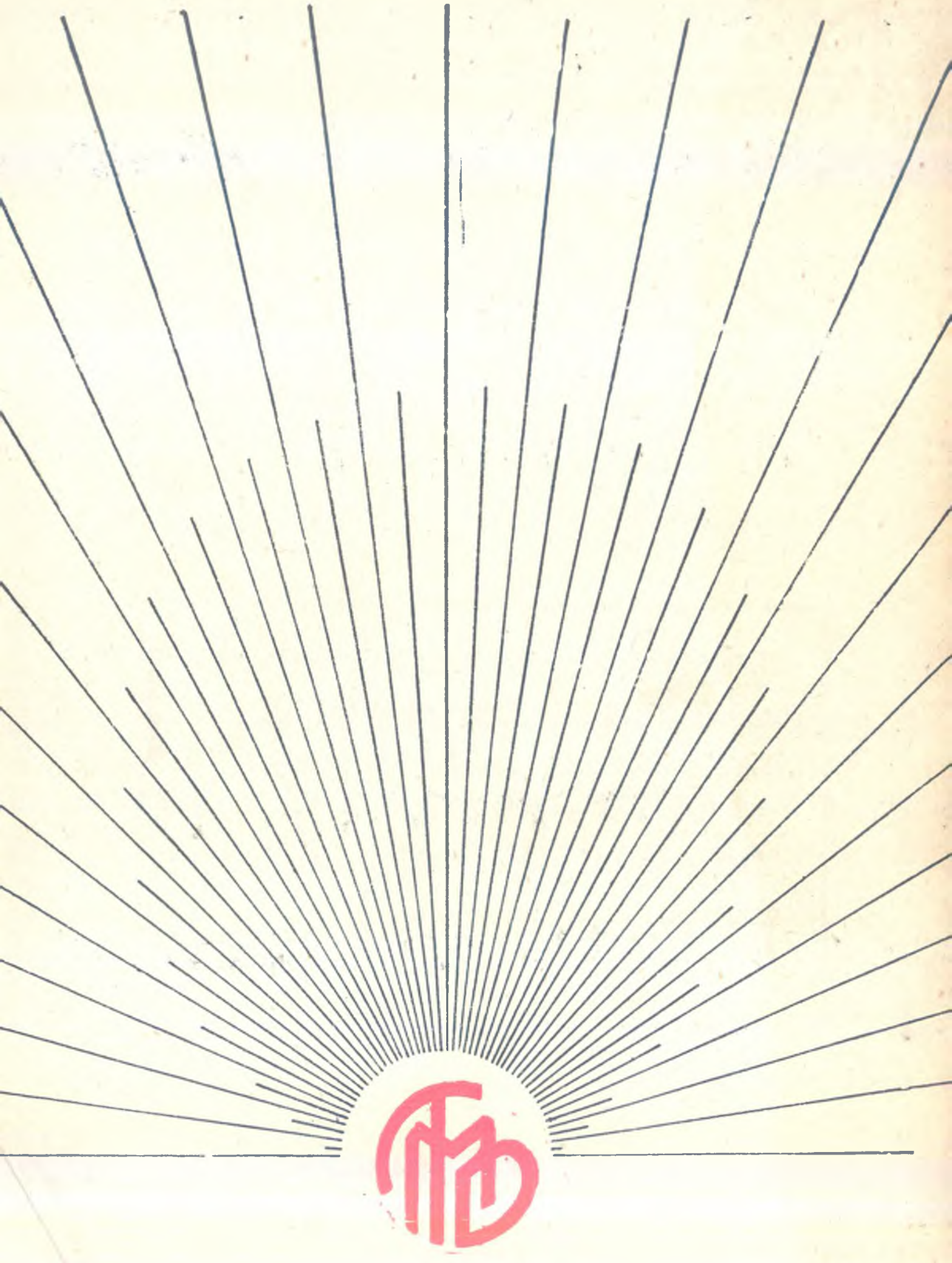
PENSEE

Il est normal que les hommes. absorbés par les souffrances d'une période bouleversée et bouleversante où s'amorce la remontée, ne s'aperçoivent pas du mouvement qui se dessine. On fait l'histoire. On ne la connait qu'après coup. On ne l'étudie que lorsqu'elle s'est stylisée.

René Lebel


G-E monogramını taşıyan
bir ampulü
tercih etmekle,
gerek parlaklık
gerekse
dayanma bakımından
dünya ampul sanayiinin
en mükemmel örneğini
satın almış
olursunuz !
faal

Gelecek sayıdan başlamak üzere Dergi'-ye her türlü ticarî ilân alınacaktır.
Fiyatı: Tam sayfa 50, yarım sayfa 25 ve dörtte bir sayfa 12,5 liradır.
İlân vermek isteyenlerin idarehaneye müracatları rica olunur.



Fiatı 1 Liradır